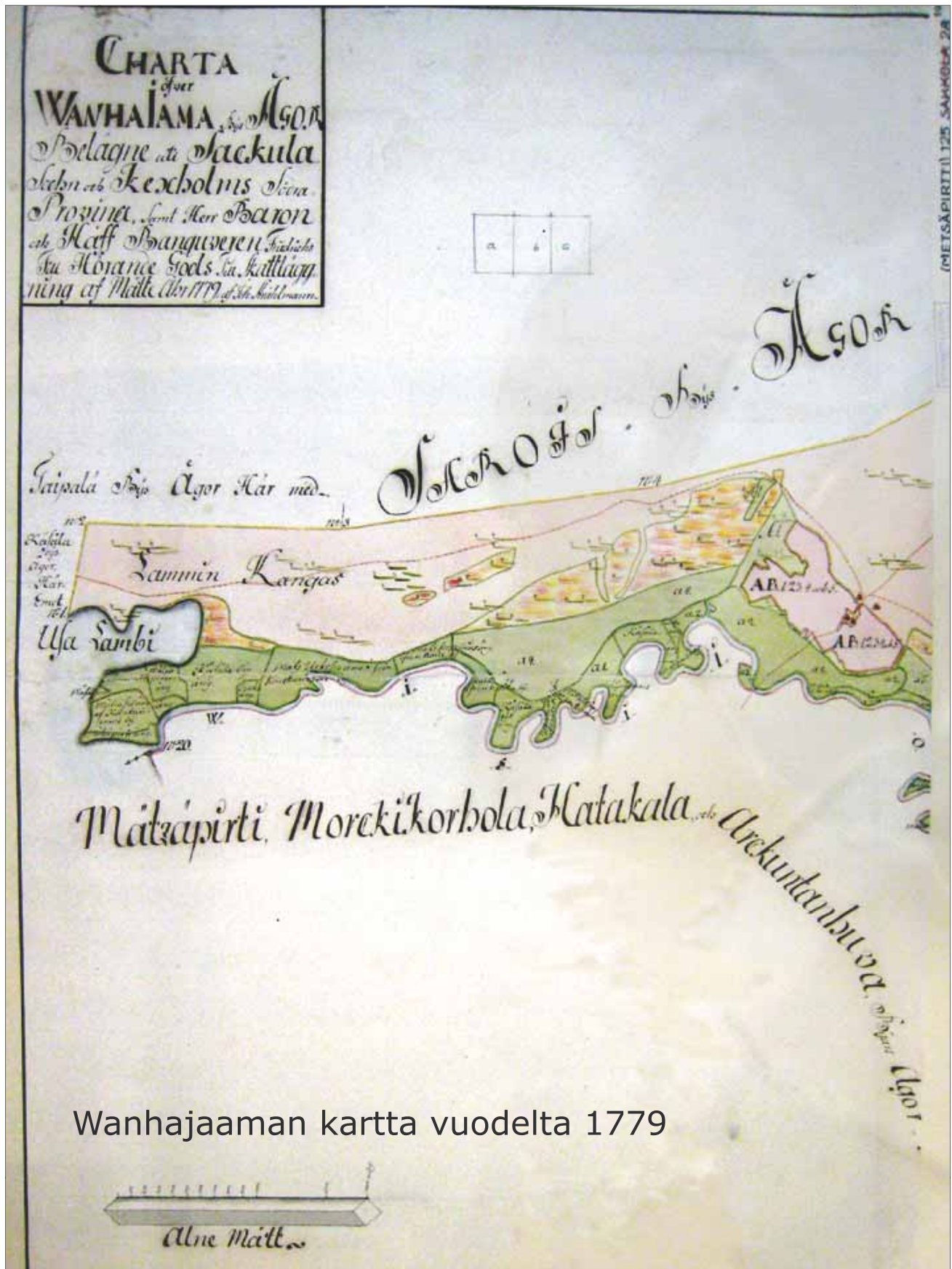

Metsäpirtin AHTIAISET

Maaliskuu 2008

Wanhajaaman kartta vuodelta 1779

Metsäpirtin AHTIAISET

Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseura ry:n jäsenlehti,
maaliskuu 2008

Esimiehen palsta s. 3
Heikki Ahtiaisen muistoksi s. 4
Vanhoiden karttojen kertomaa s. 6
Toisen sukukirjapäivän satoa s. 10
Siirtolaisten muutto Sundholmaan s. 13
Hallituksen jäseniä vaihtui s. 21
90-vuotisjuhlassa s. 22
Saaroisista Lokalahteen s. 24
Sukututkimusoppaita s. 33
Jäseniä esittelyssä s. 34
Vanhoiden kirjeiden kertomaa s. 35
Terveisiä Rautilasta s. 38
Imatran koski kuohuu s. 40
Tehdään se kirja s. 41
Kirjatoimikunnan ja hallituksen
yhteystiedot s. 42-43

Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseura netissä:
www.sukuni.fi/ahtiainen/

*Kansikuva: Wanhajaaman kylä Sakkolan pitäjässä, kartta vuodelta 1779.
Kansallisarkisto, Viipurin läänin verollepanokartat, Metsäpirtti.*

Esimiehen palsta

Hyvät Ahtiaisten
sukuseuran jäsenet

Seuramme sukukirjahanke on ollut käynnissä jo pitkään, monen mielestä liiankin pitkään. Hanke on edennyt varsin vaihtelevaa vauhtia innostuneista pyrskeistä odottavaan kypsyttelyyn. Olemme keränneet monenlaista materiaalia esimerkiksi kirjoitelmia, valokuvia, kartoja, henkilöhaastatteluja ja sukututkimusaineistoa. Taitaa materiaalista muutama runokin löytyä. Kirjasta on tehty useita sisältösuunnitelmia.

Tämän vuoden toimintasuunnitelmassa todetaan, että kirjan julkaisuaikataulu tuodaan seuraavan vuosikokoukseen ensi syksynä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että aineiston lisäkerääminen pitää lähiainakoina lopettaa ja kirja laaditaan sen aineiston pohjalta, joka tuolloin on käytettävissä. On siis loppukirin aika. Sukututkimustietojen tarkistus ja täydennys ovat käynnissä, samoin selvitys Ahtiaisten asuinsijojen kehittymisestä Metsäpirtissä. Kerätyn materiaalin arviointi ja mahdollinen täydentäminen ovat työn alla. Tarvitaanko siis vielä jotain? Metsäpirtin kylistä on hyvää aineistoa Saaroisista, mutta esimerkiksi Viisjoelta, Ahtiaisten pääasuinalueelta, vain vähän. Sama pätee muihin Metsäpirtin kyliin. Evakkoon lähdöstä ja evakkoajoista

on jonkin verran materiaalia. Sen jälkeisistä vaiheista ja asettumisesta uusille asuinsijoille on hyvin vähän tekstiä. Jos sinulla on jotain annettavaa kirjaan, nyt on aika toimia. Ota siis yhteyttä kirjatoimikuntaan – osoitteet löytyvät myöhemmin tästä lehdestä.

Kirjatoimikunnalla on kokous perinneruokapäivän yhteydessä. Siellä voi ruoka-asoiden lomassa keskustella kirjamateriaalista toimikunnan jäsenten kanssa henkilökohtaisestikin, jos heitä ei muutoin tavoita.

Vehmaalla pari vuotta sitten pidetty piirakkapäivä kokosi runsaasti vanhoja ja uusiakin jäseniä perehtymään piirakanteen saloihin. Turussa huhtikuun alussa pidettävä perinneruokapäivä jatkaa samoilla linjoilla. Piirakoita varmaan tehdään Turussakin, mutta myös muuta. Mikä olisi Ahtiaisten oma perinneruoka? Lähettäkää ehdotuksia hallitukselle.

Seuran jäsenmäärä on kasvanut tasaisesti. Toivotan kaikki uudet jäsenet terve-
tulleiksi. Uusia jäseniä mahtuu edelleen mukaan.

Harri Laine

Heikki Ahtiaisen muistoksi

Seuramme kunniapuheenjohtaja ja perustajajäsen Heikki Ahtiainen kuoli 14.4.2007. Heikki syntyi Metsäpirtin Marttinan kylään, Aholan taloon 1.5.1921. Hänen isänsä oli Matti Tuomaanpoika Ahtiainen (s. 1882) ja äitinsä Helena Heikintytär Ahtiainen (s. 1887). Helena Ahtiaisella oli aiemmasta avioliitosta kaksi poikaa, Albert ja Aleksanteri Urpanen. Perheeseen kuului lisäksi kaksi nuorempaa sisarta Anna Maria ja Ida. Perheen toimeentulo perustui maanviljelyyn ja kalastukseen.

Talvisodan sytyttyä Heikin evakomatka suuntautui Rantasalmelle ja Jalasjärvelle. Talvisodan aikana Heikki oli linnoitustöissä. Jatkosodassa hän joutui rintamalle ja haavoittui. Seurauksena oli pitkäaikainen oleskelu sotilas-sairaalassa ja 50 % invaliditeetti. Kuntouduttuaan Heikki toimi jonkin aikaa kartanpiirtäjänä. Kun nuoriso-ohjaajakoulutus 1940-lopulla Suomessa aloitettiin, Heikki osallistui alan ensimmäiselle kurssille Järvenpään seurakuntaopistossa. Valmistuttuaan hän toimi nuoriso-ohjaajana ja piirisihteerinä Pohjanmaalla. Heikki jatkoi opintojaan seurakuntaopistossa ja valmistui diakoniksi ensimmäiseltä järjestetyltä diakonikurssilta. Kurssin jälkeen löytyi työpaikka Asikkalan seurakunnasta vuonna

1955. Siellä hän työskenteli eläkkeelle jäämiseensä asti hoitaen monenlaisia seurakunnan tehtäviä nuorisotoimesta vanhustenhuoltoon ja kirkkoherranviraston hoitamiseen.

Puolisonsa Anna-Liisan (os. Beyer) Heikki tapasi Rantasalmella. He avioituivat vuonna 1953. Perheeseen syntyi kolme lasta, kaksi poikaa ja tyttäriä.

Heikillä oli monia harrastuksia. Urheilu oli aina ollut hänelle mieluisa harrastus. Veteraanieurheilussa hän voitti useita Suomen mestaruuksia erilaisissa heittolajeissa. Hän harrasti kalastusta, puutarhahoitoa, kuvanveistoa sekä kivitöitä. Heikki harrasti myös lausuntaa ja julkaisi vuonna 1996 runokasetin: 'Muistojen matka Talvisodan Taipaleenjoelle'. Hän osallistui myös aktiivisesti yhdistystoimintaan ja oli mm. perustamassa Suomen diakonialiittoa, jonka ensimmäinen puheenjohtaja hän oli.

Heikki oli työnsä yhteydessä tehnyt sukuselvityksiä ja ryhtyi eläkkeelle jäätyään tutkimaan myös omaa sukuaan. Arkistojen uumenista hän löysikin Karjalan kannaksella Metsäpirtin Viisjoella asuneen talonpojan Lauri Ahtiaisen. Heikki teki mittavan työn kartoittaessaan arkistojen perusteella Laurin jälkeläisiä. Ehkä vielä isomman työn Heikki teki käymällä tapaamassa ja haastatteleamalla löytämiään 'uusia sukulaisia' ja kytkemällä näin arkistojen historian nykypolveen. Tämän toiminnan tuloksena perustettiin vuonna 1993 Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseura, jonka ensimmäisenä esimiehenä Heikki toimi parin vuoden ajan. Luovuttuaan puheenjohtajan tehtävästä Heikki osallistui aktiivisesti Seuran toimintaan kunniapuheenjohtajana.

HL

*Metsäpirtin Ahtiaisten
sukuseuran*

PERINNE- RUOKA- PÄIVÄ

5.4.2008 klo 12

*Turun Marttayhdistyksen
tiloissa Uudenmaankatu 19
A, 4 kerros, Turku.*

*Valmistetaan ruokaa ja
syödään se. Teemaksi on
ajateltu kalaruokia. Myös
piirakoitten pulikointia jat-
ketaan.*

*Tervetulleita ovat kaikki
karjalaisesta ruokaperin-
teestä kiinnostuneet.
Tarkoitus on, että jokainen
pääsee myös itse tekemään.*

*Talo on Kupittaaanpuiston
kulmassa. Katuvarrella on
tilaa pysäköintiin. Helsingin
bussit ajavat vierestä ja
pysähtyvät aivan lähellä
Uudenmaantullissa.*

*Ainesten varaamisen takia
olisi hyvä, jos voit ilmoit-
tautua puh. 040-7374678/
Raija tai sähköpostilla
rihe@netti.fi.*

Vanhojen karttojen kertomaa – Ahtiaiset Metsäpirtissä 1770-luvun lopulla

Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseuran perustamisesta asti on ollut tiedossa, että suvun kantaisä talonpoika Lauri Ahtiainen asui Metsäpirtissä Vanhajaaman (Wanhajama) kylässä. Varhaisin tähän mennessä löytynyt todiste asiasta on väestöluettelomerkintä vuodelta 1724. Mistä hän oli Vanhajaamaan tullut ja milloin, on edelleen epäselvää. Epäselvää on ollut myös, missä Vanhajaama ja siten myös Lauri Ahtiaisen talo on sijainnut.

1900-luvun kartoissa ja useissa artikkeleissa Vanhajaama rinnastetaan Tappariin. Metsäpirtin kylät ovat kuitenkin isojaon seurauksena 1800-luvun lopulla pirstoutuneet moneen osaan. Asukasluvun lisääntyminen oli myös siirtänyt asutuskeskittymiä uusiin paikkoihin. Oli syntynyt uusia kyliä ja maatakin tullut paljon lisää. Taipaleenjoen syntyä seuranneen Suvantojärven pinnan laskun ja sen kyljessä olleen isohkon Uusanlammen kuivumisen johdosta.

Sakkolan / Metsäpirtin alue siirtyi virallisesti Ruotsin hallintaan Stolbovan rauhassa 1617 ja sitten taas takaisin Venäjän hallintaan

Uudenkaupungin rauhassa 1721. Kumpikin valtio pyrki vakiinnuttamaan olot ja tietenkin myös verotamaan asukkaita. Verotusta varten kartoitettiin taloja ja asukkaista ja laadittiin luetteloita. Venäläiset kartoittivat alueen väestöä 1724. Tästä kartoituksesta on peräisin ensimmäinen löydetty merkintä Ahtiaisista.

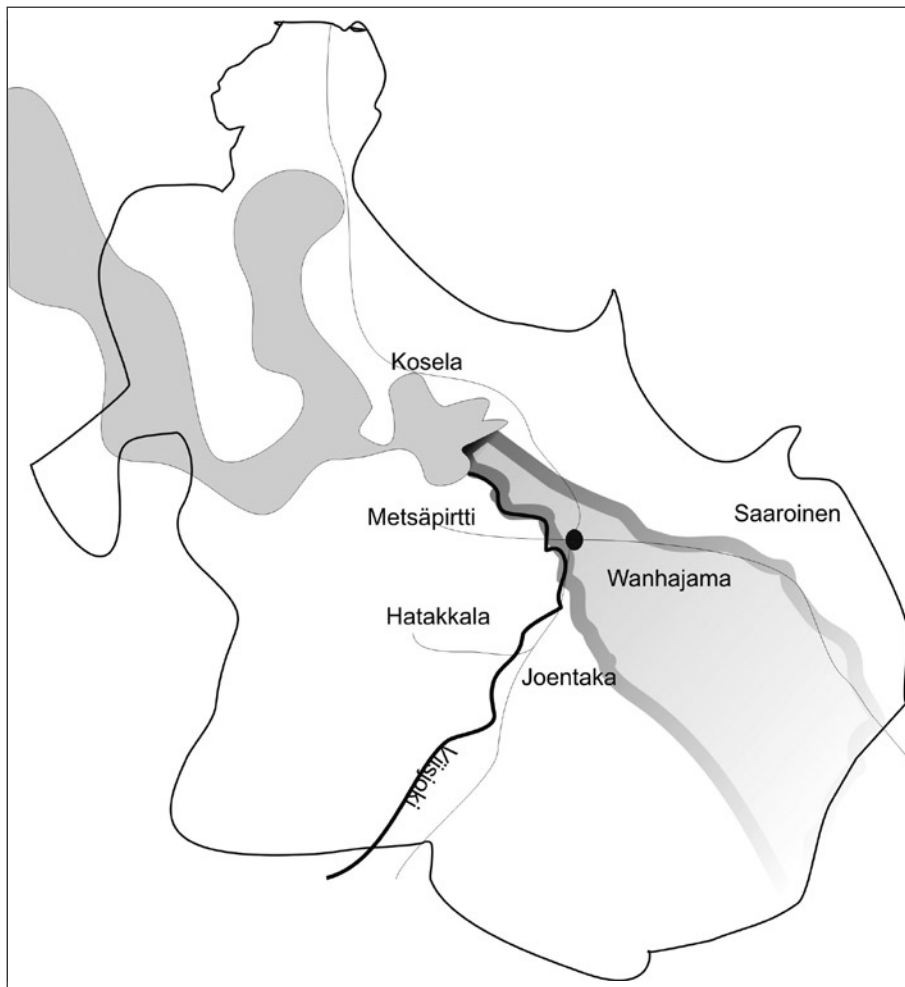
Verotusta varten tehtiin verotarkastus 1728. Tällöin on todennäköisesti laadittu myös karttoja, mutta jos niitä on yhä olemassa, ne lienevät Venäjällä. 1760-luvulla Venäjän keisarinna Katariina Suuri määräsi suoritettavaksi verotarkastuksen Vanha Suomen alueella. Tarkastusta tekemään palattiin maanmittareita Ruotsista. Tarkastuksia tehtiin noin vuoteen 1782 asti, mutta tarkastus ei koskaan lopullisesti valmistunut.

Metsäpirtin alueella tarkastus kuitenkin tehtiin vuosina 1779–1780. Tarkastuksen toimitti maanmittari Johan Stråhlmann avustajineen. Tässä tarkastuksessa laadittiin erinomaiset kartat alueen kylistä, selvitettiin kylien rajat sekä peltojen, niittyjen ja metsien sijainnit ja myös kylien asukkaat ja heidän omaisuuttaan.

Tarkastuksessa tuotetusta kartasta selviää myös Vanhajaaman kylän sijainti tuohon aikaan. Kylä on ollut pinta-alaltaan varsin suuri. Se on ulottunut Suvantojärven kaakkoiskulmassa olleesta Uusanlamasta itään Tappariin. Kylän alueelle mahtuvat 1930-luvun kylistä Vanhakylä, Viisjoki, Marttina, Tappari ja Salokylä.

Kylän keskus, jossa talonpoi-

kien talot sijaitsivat, sijoittui Viisjokea pohjois- ja itäpuolella kiertävän tien ja Metsäpirtin kappelilta Saaroisiin ja Tappariin johtavan tien risteykseen, paikalle, jossa 1930-luvun kartoissa on Vanhakylä. Torpparien asumukset sijaitsivat Tappariin menevän tien varressa. Oheisessa pelkistetyssä kartassa kylän keskus on merkitty mustalla pallolla.

Ahtiaiset ja Peltoset

Vanhajaaman kylässä oli 1780, kuten jo vuoden 1728 verotarkastuksessa, kaksi tilaa: Ahtiaisten ja Peltosten tilat. Suurin osa pelloista oli talojen läheisyydessä. Pellot ovat todennäköisesti olleet sarkajakoisia eli alueella oli vuorottain Ahtiaisten ja Peltosten sarkoja. Laadultaan pellot olivat enimmäkseen huonoimpaan neljanteen laatuluokkaan kuuluvia, hiekkaisia ja osin kivikkoisia. Tässä luokassa yhden tynnyrin kylvön odotettu tuotto oli 3 tynnyrillistä. Ahtiaisten tilalla oli tällaista peltoa noin 21 tynnyrinalaa, nykymitoissa noin 10 hehtaaria, joista 2 oli torppareiden käytössä.

Niityt olivat yhteisiä Peltosten kanssa. Niitä sijaitsi laajalla alueella, pääosa kuitenkin joen tuntumassa kylän keskustasta Koselan suuntaan. Osa niityistä oli useiden kilometrien päässä Tapparissa ja Joentaan kylän vastaisen rajan tuntumassa. Yhteinen niitypinta-ala oli noin 60 hehtaaria. Kaskiviljelystäkin harjoitettiin. Peltosten kanssa yhteisiä 'arvottomia' kaskimaita on kirjattu hieman toistasataa hehtaaria, viljelykseen soveltuvaa noin 40 hehtaaria ja vuotuisessa hyödynnyksessä olevia vain noin 3 hehtaaria.

Koko kylän metsät on kirjattu yhteisiksi näille kahdelle talolle. Suurin osa metsämaasta noin 2600 hehtaaria on luokiteltu hyödyntämiskelvottomaksi suomaastoksi, hyödynnettävää

suomaastoa on noin 30 hehtaaria ja kallioita ja kivikkoa noin 400 hehtaaria. Puita todetaan olevan riittävästi. Vesialueitakin on noin 5 hehtaaria.

Vuoden 1780 verotarkastuksessa, kuten myös vuonna 1728, sekä Ahtiaiset että Peltoset on merkitty Vanhajaaman kylään. Veroluetteloihin liittyvissä henkikirjoissa 1740-luvulta alkaen Ahtiaiset on merkitty Viisjoelle ja Peltoset Vanhajaamaan. Rippikirjoissa on 1830-luvulle asti käytössä vain Jaama. Vuoden 1780 kartta osoittaa talojen olevan hyvin lähellä toisiaan. Myöhemmän Viisjoen alueella ei ole vielä asutusta, joskin sen reunaan on raivattu pieniä peltoalueita. Kylien rajana henkikirjoissa on todennäköisesti ollut maantie. Peltosten talot olisivat vanhempina olleet peltoalueen sisällä ja Ahtiaisten ehkä tien toisella puolella Viisjoen nykyisen kylän suuntaan.

Asukkaat

Ahtiaisten tila on verotuksessa vielä yhtenäinen tila. Ruokakuntia on kolme. Samoin ehkä myös taloja, sillä tila jakautuu pian tämän tarkastuksen jälkeen neljäksi tilaksi. Juho Yrjönpojan taloudessa asustaa puolison ja kolmen lapsen lisäksi myös vanhaisäntä Yrjö Laurinpoika (s.1719) puolisoineen sekä Juhon veljet Taavetti ja Jonas puolisoineen ja lapsineen. Yrjön tyttäristä on kotona vielä neljä nuorinta. Lapsia tässä taloudessa on yhteensä 10 ja henkilöitä 18.

Paavo Matinpojan (Matti Laurinpojan poika) taloudessa asustaa Paavon leskiäiti Anna Uosukainen, Paavon puoliso ja lapsi sekä kaksi sisarta, yhteensä 6 henkeä. Juho Laurinpojan talouteen kuuluu Juhon lisäksi puoliso ja kaksi lasta. Tuomas Laurinpojalla puolisoineen on 7 lasta. He asuvat samassa taloudessa joko Paavo Matinpojan tai Juho Laurinpojan kanssa.

Yhteensä Ahtiaisten tilalla on 37 henkeä. Lauri Ahtiaisen molemmat tyttäret Varpu ja Aune ovat puolisoitensa kuoleman jälkeen palanneet Ahtiaisten tilalle. Heitä

ei kuitenkaan ole laskettu mukaan tilan väkeen, vaan kumpikin asuu itsellisenä nuorimpien lastensa kanssa tilaan kuuluvissa torpissa. Varpulla on kaksi tytärtä ja Aunella yksi poika.

Ahtiaisten tilalla on 7 hevosta, 20 lehmää, 18 vasikkaa ja 20 lammasta. Sikoja ja kanojakin varmaan on ollut, mutta niitä ei ole laskettu. Maanviljelyn lisäksi on harjoitettu kalastusta Laatokassa ja Uusanlammessa sekä tavaroiden kuljetustoimintaa ja tukinajoa talvella.

Harri Laine

Wanhajaaman 1779 vuoden kartassa taloryhmä on merkitty mutkaisen Viisjoen pohjoispuolelle tienristeykseen. A- ja B-talojen peltoja on molemmin puolin, joen ranta on niittyä.

Toisen sukukirjapäivän satoa

Neljän vuosisadan muuttoliikkeitä Kannaksella

Metsäpirtin suvut näyttävät todennäköisimmin tulleen Kannaksen läntisistä osista, arvelee tutkija Kari-Matti Piilahti. Sukujen lähtöpaikkoja voi yrittää päätellä siitä, missä samoja nimiä esiintyy.

Eri sukujen tuloa Metsäpirttiin pohdittiin Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseuran järjestämän toisen sukukirjapäivän aikana Helsingin Karjala-talolla keväällä 2007.

– Ahtiaisia oli 1630-1650 aikoihin Mäntyharjulla, Jääskessä,

Ruokolahdella ja Kivennavalla, totesi Piilahti.

Karjalan liiton sukututkijana kymmenisen vuotta toiminut Piilahti kertoi Karjalan alueen muuttoliikkeistä yli neljän vuosisadan aikana. Hän esitteli myös käytettävissä olevia erilaisia lähteitä, tutkimuksia ja puhtaaksi kirjoitettuja asiakirjakokoelmia.

Ahtiaisten ”alkukodin” löytämiseksi täytyisi Piilahden mukaan haarukoida monen eri paikkakun-

Harri Laine ja Karjalan liiton sukututkijana kymmenisen vuotta toiminut Kari-Matti Piilahti.

nan säilyneitä tietoja. Silti voi käydä niin, ettei lopullista selvyyttä onnistuta löytämään. Työläs yritys olisi kuitenkin hatunnoston arvoinen, katsoi tutkija.

Vanhoista metsäpirttiläisistä sukunimistä Eeva saattaa olla peräisin Muolaasta, Hatakka Jääskestä, Korkka Anteasta, Jääskestä tai Kivennavalta, Meskanen Jääskestä tai Muolaasta, Myöhänen Muolaasta, Paukku Kivennavalta. Susia oli Metsäpirtissä jo 1613, ehkä Lappelta tulleina – mutta heitä oli myös Valkjärvellä ja Kivennavalla. Torikka tiedetään jo 1500-luvun Viipurista.

Peltoset voisivat olla lähtöisin Antreasta, mutta heitäkin oli Muolaan Pölläkkälässä 1730-luvulla.

Autiotilojen uudet asukkaat

Parikymmentä henkeä oli kuulemassa Piilahden esitystä siitä, miten Kannaksen väestö on vuosisatojen kuluessa liikkunut suuntaan ja toiseenkin.

– Rajan muutokset ovat lähes aina vaikuttaneet Karjalaan, muistutti Piilahti.

Karjalan kannas jakautui Ruotsin hallitsemaan länsiosaan ja Novgorodin hallitsemaan itäosaan jo Pähkinäsaaren rauhassa vuonna 1323. Laatokan rannat pysyivät Novgorodin ja Venäjän alueina aina vuoteen 1617, jolloin niistä tuli Ruotsin valtapiiriä. Jo vajaan vuosisadan kuluttua Isoviha pyyhkäisi yli Kannaksen ja lohkaisi kaakkois-Suomen Kymijokseen

saakka osaksi Venäjää.

1600-luku vaikutti Karjalan väestöön todella voimakkaasti. Laatokan rannat tulivat silloin Ruotsin yhteyteen ja alkoi luterilaisten muutto aiemmin ortodoksiselle alueelle. Siihen asti Käkisalmen läänissä ei ollut luterilaisia paitsi Parikkalassa.

Muuttoliike oli voimakasta jo 1600-luvun alkupuoliskolla, mutta 1650-luvulla ns. ruptuurisota voimisti sitä. Tuossa sodassa osa ortodoksisväestöstä avusti venäläisiä. Häviön jälkeen he muuttivat pois ja jäljelle jäi paljon autiotiloja, joihin muutti muualta uusia luterilaisia asukkaita.

– Tulijat olivat sekä Savosta että Karjalasta, mutta pääasiassa suhteellisen läheltä, enimmäkseen muutaman pitäjänrajan takaa, kertoi Piilahti.

Silti tulijoiden joukossa joku saattoi olla pitemmältäkin.

Karjala jakautui uudisasukkaiden suhteen kahteen osaan. Jaakkima-Lumivaara-linjan eteläpuolelle (mm. Metsäpirttiin) tuli karjalaisia, pohjoispuolelle taas savolaisia.

Piilahden mukaan tämä oli kuitenkin yleinen linja, ja tässä kohtaa sukututkimuksella olisi paljon annettavaa laajemmalle väestötutkimukselle. Sitä, mistä muuttoliike tuli ja mistä Kannaksen uudet suvut tulivat, on yritetty selvittää aika vähän. Tietysti siksi, että tehtävä on aika vaikea.

1600-luvun lopun ”suurina kuolonvuosina” kadot ja nälkä aiheuttivat sen, että melkein kolmannes Suomen väestöstä kuoli.

Isonvihan jälkeen 1720-luvulla suomalaisia oli noin 320.000-350.000. Sitten alkoi voimakas väestönkasvu, nopein koko Euroopassa – 1800-luvun taitteessa väkeä oli jo noin 1 miljoona, kertoi Piilahti.

Ilmasto lämpeni, kadot harvenivat ja isotkin lapsikatraat kasvoivat aikuiseen ikään ja perustivat omat perheensä. 1700-luvun kirkonkirjoissa kymmenlapsisetkin perheet yleistyvät, sukututkija tietää.

Pietariin kultaa vuolemaan

Autonomian aikana muutto-liikettä oli Karjalassa moneen suuntaan. Tärkein suunta oli Pietari ja Inkerinmaa. Itä-Suomessa edes Amerikka ei vetänyt yhtä monia kuin lännessä, koska kasvava Pietari houkutteli leveämmän leivän hankkijoita, ja Viipurikin kasvoi.

Inkerinmaalle mentiin paljon sesonkitöihin, mm. paimeneen alueen suurille maatiloille. Usein tietyistä pitäjistä mentiin töihin tietyille alueille – esimerkiksi Keltossa oli paljon kurkijokelaisia.

– Pietarissa olleita on varmasti jokaisen karjalaisen suvussa. Ihmettelen, jos ei vastaan tulisi yhtään Pietariin edes joksikin aikaa muuttaneita.

Enimmillään Pietarissa oli jopa 40.000 suomalaista. Osa jäi sille tielleen, osa palasi.

Muualta Suomesta tuli muuttajia Karjalaan, koska maatilojen

keskikoko oli pieni ja niitä pystyi ostamaan pienemmällä rahalla. Tulijoita oli Kymenlaaksosta, jopa Keski-Pohjanmaalta.

Ennen teollistumista suomalaiset muuttivat yleensä vain lyhyitä matkoja, enimmäkseen oman pitäjän sisällä tai korkeintaan naapuripitäjään.

– Muuttomatkalle ei lähdetty ilman syytä, muistutti Piilahti.

Yleensä syyt olivat taloudellisia. Lähdettiin leveämmän leivän perään, parempiin olosuhteisiin. 1600- ja 1700-luvuilla autiutilojen olemassaolo veti väkeä Karjalaan. 1800-luvulla maahan pääsi kiinni pienemmällä rahalla kuin muualla Suomessa.

1600-luvulla tärkeä tekijä oli myös sotilasvärväyksen välttely. Käkisalmen lääniin karanneita ei viety 30-vuotiseen sotaan.

Raija Herrala-Nurmi

SIIRTOLAISTEN MUUTTO SUNDHOLMAAN

Pentti Ahtiainen

Metsäpirtin Saaroisissa asuneet isoäitini Aune Juhontytär ja isoisäni Antti Tuomaanpoika siirtyivät perheineen Talvisodan alussa Pieksämäen kunnan Venetmäen kylään. Seuraava evakkopaikka tuli olemaan Heinäveden Petruma, jossa asuttiin 5 vuotta eli sodan loppuun saakka.

Heinävedellä asui evakossa myös muita Saaroisista tulleita sukulaisia. Tuon Sydän-Savon kunnan piirteet mäkimaismineen, kanavineen ja järvineen syöpyivät monille mieleen. Joillekin se oli turvallinen lapsuuden maisema, joillekin taas tulevaisuuden uskoa antava turvapaikka sodan mels-

keestä lomalle tultaessa. Monille vanhemmille metsäpirttiläisille se ehkä kuvasti jo luopumisen iltaruskoa. Kotiseudusta oli jäljellä vain haikea muisto.

Elettiin vuotta 1945 ja sota oli vihdoin päättynyt. Aune ja Antti Ahtiaisen 6-henkiselle perheelle koitti aika siirtyä Länsi-Suomeen, Pyhärannan Rohdaisiin. Vähäinen omaisuus mukanaan perhe saapui Heinävedeltä junalla Rauman asemalle. Asetuttiin asumaan Rohdaisten Tätilän taloon. Sen jälkeenkin toimeentulo oli osittain vielä Kansanhuollon varassa, tavarain ollessa edelleen kortilla. Pojat löysivät itselleen rakennustyötä. He rakensivat asuin- ja ulkora-

Karjalaisten siirtolaisten sijoittuminen Sundholman/Vanhakartanon kylään vv. 1946-47:

- 1.) Simo Laulajainen (tilap.),
 - 2.) Hörköt (tilap.),
 - 3.) Aleks ja Emma Peltonen+lapset,
 - 4.) Katri (os. Eeva) ja Simo Hyytiä, tytär Helmi ja miehensä Arvi Repo,
 - 5.) Aina ja Juho Peltonen+lapset,
 - 6.) Agnes ja Juho Kiiski,
 - 7.) Agnetta (os. Peltonen) ja Tahvo Suikkanen+lapset,
 - 8.) Hilda (os. Ahtiainen) ja Salomon Suikkanen+lapset,
 - 9.) Helena (os. Peltonen) ja Yrjö Suikkanen+lapset,
 - 10.) Aune (os. Suikkanen) ja Antti Ahtiainen; lapset Arvi, Eino ja Maire,
 - 11.) Anisia ja Aleks Myöhänen+pojat,
 - 12.) Selma (os. Torikka) Hyytiä + lapset; mies Juho kuollut,
 - 13.) Aino ja Tauno Jortikka + lapset,
 - 14.) Anna-Maria Hyytiä ("Tommola Anna-Mar"); lapset Toivo, Jaakko, Oskari, Eeva,
- Sanna ja Simo Hyytiä.

kennuksia lähitaloille sekä muille siirtolaisille ja osallistuivat myös Raumalla telakkahallin tekoon.

Alkuperäiset asukkaat ottivat tulokkaat melko hyvin vastaan ja isompaa kulttuurishokkiakaan ei

vaikuttanut tulleen. Tosin paikallista murretta vähän ihmeteltiin. Kerrankin oli Tätilän mamma katsonut tuvan ikkunasta ulkona leikkiviä lapsia ja tokaissut: ”Kakarakara !” (=lapset juoksevat).

Vielä ei siirtolaisille ollut löytynyt pysyvää asuinpaikkaa Jossain vaiheessa lupailtiin Pohjanmaalta, lähinnä Kauhajoelta tilaa. Tästä ei kuitenkaan saatu varmuutta ja lopulta kehoitettiin ottamaan yhteys Uudenkaupungin asutuslautakuntaan. Viimein ilmoitettiin Uudenkaupungin maalaiskunnassa olevan Sundholman kartanon alueelta järjestyvän tiloja. Asia alkoi olla jo siinä määrin varma, että jotkut perheet olivat siirtymässä kartanon seudulle tilapäismajoitukseen. Tämän seudun suurimman maatilalan omisti Aminoffien 4:n sisaruksen perikunta ja heidän suvullaan kartano on edelleenkin.

Saaroisista Sundholmaan

Sundholman alueelle, sekä

nykyistä kartanoa edeltäneen vanhan kartanon seudulle sijoitettiin samasta Metsäpirtin kylästä, eli Saaroisista tulleita perheitä. He olivat lähes kaikki sukua keskenään. Tänne tiensä löytäneitä olivat Ahtiaisten lisäksi Suikkaset, eli isäni Arvin enot Yrjö, Salomon ja Tahvo, kaikki perheineen. Muita olivat Hyytiät (3 perhettä), Repo, Peltoset (2 perhettä), Kiiski ja Myöhänen sekä Metsäpirtin Taipaleesta tullut Laulajainen. Näiden asukkaiden tulon myötä näyttää muodostuneen myös Vanhakartanon kylä. Uusikirkko Tl:stä muutti Hörkköjen perhe joksikin aikaa ja Jortikat tulivat Räisälästä. Koutussa, kartanon mökissä asuivat alkuun uusikirkkolaiset (VI) Kirjoset. Myöhemmin siihen siirtyi Armas Ahtiainen perheineen. He muuttivat sittemmin Uudenkaupungin Ketunkalliolle ja myös tuo rakennus siirrettiin sinne.

Kylä sai noin 70 uutta asukasta.

Sundholman lisäksi muitakin siirtolaisten asutuskeskittymiä Uudenkaupungin tienoille

*Aune ja Antti
Tuomaanpoika
Ahtiaisen perheen
koti, ”malli Vennamo”
Uudenkaupungin maalaiskunnassa 1940-luvun lopulla. Talon edessä Aune Ahtiainen. Takana vasemmalla Tahvo Juhonpoika Suikkasen talo.*

*Vanhakartanon Yrjö Suikkasen pihalla:
Edessä vas.: Annikki
Einontytär Ahtiainen,
Ritva Einontytär
Ahtiainen, Sirpa
Juhontytär Kiiski,
takana Jorma
("Dinturist-Jukitsun
isä") Hyytiä.*

syntyi. Kaupungin alueelle, nykyisen Välskärintien varrelle rakensivat monet perheet kotinsa, Laulajaiset ja Peltoset näiden mukana. Maalaiskunnan puolelle Valkkimerelle ja Salmen kartanon alueelle tapahtui myös keskittymistä. Kalannissa karjalaisia sukulaisiamme asui Pappilanpellon seutuvilla ja Katinan kylän suunnalla. Myös Lokalahdelle, Vehmaalle, Laitilaan, Pyhärantaan, Raisioon, Mynämäelle ja Mietoisiin sijoittui melkoinen määrä metsäpirttiläisiä, Ahtiaisia heidän mukanaan.

Siirtoväen asutuslain toteuttamisperiaatteena oli säilyttää kyläkonaisuudet myös sijoituspaikkakunnilla. Saaroisten kylän satoja asukkaita ei luonnollisestikaan voitu sijoittaa samalle seudulle. Varsinaisesti suomenruotsalaisille alueille ei karjalaisia juuri asettunut ilmeisesti ruotsinkielisten vastustuksesta johtuen. Sundholman kartanon alue näyttää olleen poikkeus.

Kaikki rakennukset käyttöön

Aune ja Antti Ahtiaisen perhe muuttokuormineen (hevos- ja kuorma-autolastit) siirtyi Pyhärannasta Uudenkaupungin maalaiskunnan Sundholmaan loka-marraskuussa 1946. Mukaan tulivat oma hevonen, 2 lehmää ja lampaita, sekä näille heinää talven varalle.

Perhe asettui asumaan kartanon omistamaan Matinriipiin, kolmen savupiipun taloon lähellä kartanon piha-alueita. Rakennuksessa asui jo isäni eno Tahvo Suikkanen 4-henkisine perheineen.

Matinriipiin majoituttiin tilapäisesti siihen asti, kunnes oma tila eli Uusiniitty oli lunastettu kartanolta ja asuinrakennus rakennettu edes jollain tavalla asuttavaan kuntoon.

Siirtolaisten asuntolina olivat käytössä muutkin vähänkään asumiseen soveltuvat kartanon rakennukset. Tällainen oli myös kartanon päärakennuksen pohjois-

puolella sijainnut Kanatupa, jonka toisessa päässä olivat asuintilat ja toisessa eläinsuoja. ”Kuja” erotti näitä kahta osaa toisistaan. Jatkosodan aikana Kanatuvassa olivat majoittuneina kartanoon sijoitetut venäläiset sotavangit. Tähän rakennukseen muuttivat Anisia ja Aleks Myöhänen perheineen. Rakennus purettiin myöhemmin ja

siirrettiin Myöhästen tilan eli Kalliorinteen päärakennukseksi puolentoista kilometrin päähän. Tästä tuli ensimmäinen pysyvä siirtolaiskoti kylään.

Kaikkien siirtolaisten eläimet olivat sekaisin samassa karjasuojassa, jonka talviaikaista ahtautta helpotti vasta keväällä lampaiden siirtyminen Nuhjan saareen tuoreille laitumille. Laidunnuksen eläinten omistajat korvasivat tekemällä kartanolle taksivärkkityötä eli ”taksia”.

Ahtiaisten tilapäismajoituksen aika kesti 3 vuoden verran. Maanlunastusasiat saatiin kuukausien kuluessa järjestykseen ja sodassa

*Teuvo Tahvonpoika Suikkasen ylioppilasjuhlilla 31.5.1969 Uudenkaupungin Sundholman Vanhakartanon Kulmalla. Kylän siirtolaisia ja heidän jälkeläisiään. Takana vasemmalta *Eino Antinpoika Ahtiainen, Jenny Tahvontytär Hansén (os Suikkanen), *Arvi Antinpoika Ahtiainen, Agnes Kiiski (os Paksu). Seuraava rivi vasemmalta Anisia Nikolaintytär Myöhänen (”Anissu”, ”Kola Anissa”, os Timofejeff), *Sylvia Otontytär Ahtiainen (os Kasanen), Agnetta Suikkanen (os Peltonen), Teuvo Tahvonpoika Suikkanen, Vesa Erikinpoika Hansén, *Pentti Arvinpoika Ahtiainen, Juho Kiiski ja Aleksanteri (Aleks, ”Aleks”) Myöhänen. Edessä pojat vasemmalta *Ari Veikonpoika Suikkanen ja *Markku Einonpoika Ahtiainen. Kuva Erik Hansén (luotsin poika Isokarista).
* =Ahtiaisten sukuun kuuluva.*

menetettyjen tilojen vastineiksi saadut kultareunaiset obligaatiot vaihtuivat uusiin tiloihin. Talvella 1946 veljekset Arvi ja Eino Ahtiainen muiden siirtolaisten mukana kaatoivat tulevia talojaan varten tukkeja kartanon metsistä. Asuinrakennukset tehtiin siihen aikaan yleensä hirrestä. Paikallisista metsistä tapahtuneet materiaalihan- kinnat ja myös maiden lunastukset korvattiin asutuslautakunnan toimesta omistajille siirtoväen asu- tuslain perusteella.

Yhdeksän kertaa ”malli Vennamo”

Kesä 1947 oli kiireistä raken- tamisen aikaa. Kylään nousi 9 kpl samaa mallia olevia asu- tustiloja. (”malli Vennamo”). Rakennustarvikkeista oli pulaa ja rautanaulojen saanti näytti välillä erityisen vaikealta. Rakentaminen ei sujunut keskeytyksittä. Välillä käytiin työssä kartanon metsissä ja pelloilla sekä kylän ulkopuolel- lakin. Osalla tiloista rakennukset olivat jo vanhastaan olemassa, kuten Arvi Revon ja Simo Hyytiän perheineen asuttama, tuleva kotiti- lani Mäntylä

Ahtiaiset muuttivat taloonsa Uusiniityn tilalle vuoden 1949 loppukesällä, mikä oli hyvin lämmintä aikaa. Tilapäisasuntona käytetty Matinripi purettiin myös samoihin aikoihin. Sen hirsistä rakennettiin tilan kellari ja navetta. Karjarakennus saatiin talveksi siinä määrin kuntoon, että karja voitiin siirtää siihen. Seuraavana talvena

hankittiin lisää eläimiä. Uuden leh- män kävi isoäitini Aune ostamassa huutokaupasta jostain kartanosta Kokemäellä.

Sundholmaan muuttaneiden siirtolaisten tilat olivat lähes kaikki maanviljelystiloja. Kalastustilan, johon kuului kalavesioikeus Vanhakartanon vesiin, sai saarois- lainen Aleks Myöhänen. Samoin perustein sai Rantavainion tilan Simo Laulajainen. Muut eivät kalastustiloja ilmeisesti halunneet- kaan. Asenteet olivat muuttuneet. Kalastuksen kannattavuuteen ei uudella asuinseudulla enää uskottu yhtä vahvasti kuin Metsäpirtissä. Veneet ja pyydykset olivat jääneet rajan taakse ja näin olisi tarvittu uusia investointeja. Lähes kaikki Metsäpirtin Saaroisista tänne muuttaneet perheet olivat tottuneet aiemmin hankkimaan kalastuk- sella pääasiallisen elantonsa. Sundholmassa heillä kaikilla ei enää ollut automaattisesti kalastus- oikeutta. Metsäpirtissä vedet olivat olleet jakamattomina kaikkien käytössä.

Sundholman sijaintia lohivesiin nähden pidettiin epäedullisena, koska kylän edustalla on laa- ja Uudenkaupungin saaristo. Avovesille eli lohien vaelluspai- koille kertyi runsaasti matkaa. Rauman seutu ja sen pohjoispuo- lella olevat rannikkoalueet olivat tässä suhteessa jo edullisemmassa asemassa.

Kalastusta ei täysin unohdettu, mutta toimeentulon takeena piti olla oma tila.

Sundholman kanta-asukkaat

halusivat toimia itsenäisemmin kuin siirtolaiset. Koneetkin piti olla omasta takaa. Siirtolaisten tapana oli hankkia yhteisiä koneita ja teimme maataloustyötä kausittain myös talkoilla. Tällaisia tehtäviä olivat viljan puinti, heinänkorjuu ja perunannosto. Koko perhe oli näissä yleensä mukana, lastenkin leikkiessä lähistöllä. Talosta saivat kaikki ruuan ja kahvin ja illalla saunottiin. Tämä tapahtuma vahvisti yhteenkuuluvaisuuden tunnetta. Elimme tässä ”reservaatissa”, karjalaiskylässä keskellä Lounais-Suomea Muun maailman saattoi unohtaa kylää ympäröivien kuuden mäen taakse. Yhden takana oli Meri – yhtä hyvin se olisi voinut olla Laatokka. Kylä oli jonkinlainen pienoismetsäpirtti tai -Saaroinen, josta vieraisilla käyneet muut entiset metsäpirttiläisetkin saattoivat löytää jotain tuttua ja turvallista.

Ruuhkaa raitilla

Koska Vanhakartanon kylä muodostui vanhastaan toisilleen tuista perheistä, olivat naapuruussuhteet alusta, eli vuodesta 1946 lähtien kiinteät. Tämä yhteisöllisyys oli kulttuurina muutoinkin, kuin vain viljelyelinkeinon osalta. Kesäaikaan tämä näkyi erityisesti iltaisin, jolloin kylänraitilla oli välillä kovastikin liikennettä ihmisten mennessä kyläilemään. Joskus ihmettelin, oliko ketään kotona, kun kaikki näyttivät olevan tien päällä!

Meitä lapsia kylästä löytyi silloin kaikenikäisiä. Yhtä moninainen oli leikkiemme kirjo; kesällä pallopelit, piiloset, liekut, talvella hiihto, jääpelit, kelkkailu ja monet muut, jotka kaikki toteutettiin joukolla.

Karjalaiskylän perinteet jatkuivat näin täällä Lounais-Suomessa. Perinteet välittyivät edelliseltä sukupolvelta seuraavalle. Kyläläiset

Sundholman (Vanhakartanon) Mäntylä. Tiilenteijöiden mäkitypa alkup. 1830-.

koostuivat pääosin luterilaisista, mutta ortodoksitkin olivat antamassa väriä traditioille. Muistissa säilyivät alkuun itsestään selviltä tuntuneet pienetkin asiat. Tärkeiksi koettiin lapsen syntymään liittyvät rotinat, pääsiäisajan virpominen, sekä arkipäiväisempään ruokakulttuuriin liittyvät perunapiirakoiden eli ”kakkaroiden” paistaminen, lohkopiiraan teko ja karjalanpaisti sekä monen monet ”mustikkamöllyt ja siemvoit”.

Alkuperäisessä vakkasuomalaisuudessa eristäytymisasenne on jotenkin luonteenomaista. Täällä jokainen on aina hoitanut vain ”omat asiansa”. Tälle seudulle vuosikymmeniä sitten tulleet karjalaiset kulttuurivaikutteet ovat osaltaan rikastuttaneet paikallista elämänmenoa. Kylämme oli vahva karjalainen yhteisö. Tähän sisältyy silti eräs hyvinkin merkillinen piirre: kaikki täällä sodan jälkeen syntyneet avioliitot on solmittu karjalaisen ja paikallisen asukkaan kesken. Yhtään uutta, karjalaisten keskinäistä avioliittoa ei Sundholmassa ilmennyt.

Siirtolaiset ovat saavuttaneet oman asemansa, jota tuskin kukaan enää aliarvioi tai väheksyy. Aikansa se vain on ottanut. Tulokkaiden alkuperäiseen väestöön sulautumisen myötä mahdolliset ristiriidat ovat unohtuneet.

Kyläilyä

Kun sodasta ja karjalaisten evakkoon lähdöstä oli vierähtänyt jo parikymmentäkin vuotta, koettiin

vanhalta kotiseudulta Laatokan rannalta lähteneet tuttavat ja sukulaiset edelleen läheisiksi. Heitä käytiin välillä tapaamassa satojenkin kilometrien päässä ja he muistivat myös käydä usein vieraisilla Sundholmassa.. Nämä vierailut saattoivat kestää kerrallaan viikkojakin ja silloin käytiin läpi kylän kaikki tuttavat ja lähiseutukin Kalantia myöden. Aika ajoin vieraita tuli Kauhajoelta, Kurikasta sekä Alastarolta, Helsingistä, Varkaudesta ja muualtakin. Kaikki olivat Metsäpirtistä kotoisin ja menneitä aikoja muisteltiin. Tarinointia jatkettiin yömyöhään ja sitä minäkin usein tapani mukaan hiljaa ja innolla kuuntelin ja myöhemmin näin muistiin merkitsin.

Vuosikymmenten kuluessa alkuperäinen karjalaiskylä näyttää vähitellen haihtuneen olemattomiin. Jäi vain kylä, joka sisältää menneisyyden muiston ja meidät, metsäpirttiläisten jälkipolven.

*Pentti
Ahtiainen
kertoi
Sundholman
siirtolais-
kylästä
sukukouksessa
Vehmaalla*

Hallituksen jäseniä vaihtui syyskuussa

Markku Laaksonen

Olen syntynyt 1954 Turussa. Lapsuus ja nuoruusikäni varsin Laitilassa tätini Eilan (os. Ahtiainen) hyvissä hoteissa. Seitsemän vuotta sitten palasin Laitilaan.

Äitini Sanni (os. Ahtiainen) on kotoisin Metsäpirtistä Saaroisten kylän Ahosaaresta. Äitini isä Eemil oli Laatokan kalastajia. Hän hukkui äitini ollessa vajaan vuoden ikäinen.

Minulla on neljä lasta: Mikael 24v., Mikaela 17v., Emilia 8v. ja Eemil 6v. Vaimoni Miia toimii sairaanhoitajana. Olen rakennussinööri ja toimin talonrakennuksen kouluttajana.

Liityin sukuseuraan muutama vuosi sitten. Toivon kykeneväni

aktiivisesti vaikuttamaan sukuseuran toiminnan ylläpitämisessä sekä kehittämisessä ja yhteisen Ahtiaisen sukumme historian talentamisessa jälkipolville.

Markku Lemmetti

valittiin syksyn sukukokouksessa uudestaan hallituksen jäseneksi vuoden tauon jälkeen.

Laihialla vuonna 1946 syntynyt Markku viljelee kotitilaansa Mietoisissa ja on mukana myös Mynämäelle vuonna 2003 perustetun Metsäpirtti-arkiston toiminnassa.

– Mummoni oli Ahtiaisen Simon ja Aunen tytär Maria Metsäpirtin Saaroisista. Tutustuin sukuseuraan kesällä 2002 ja jäseneksi liityin vuoden 2003 alussa.

SUKUA KOOLLA

90-vuotisjuhlassa

Loppiaisenä oli sukua koolla: sukuseuramme jäsen Pirkko Kaipainen (os. Ahtiainen), järjesti kodissaan Kouvolassa äitinsä Elvi Ahtiaisen (os. Korhonen) 90-vuotisjuhlat.

Meitä oli tuolloin paikalla 22 henkeä: Elvin lapsia puolisoineen, lastenlapsia perheineen sekä Ahtiaisten veljessarjan lapsia. Tapasimme serkkuja, pikkuserkkuja vuosikymmenien tauon jälkeen.

Suvun yhteisiä tapaamisia ei totisesti ole liian usein, sillä toiset ihmiset niin kummasti muuttuvat!

On ihan toista nähdä kasvoista kasvoihin pikkuserkku, jonka on nähnyt viimeksi vuonna 1972, vaikka olisikin soiteltu tai laitettu joulukortteja.

Ja niinkin käy, että sukulaistyttö on kasvanut aikuiseksi noin vaan... hän ei olekaan enää se pienin jota kiusoiteltiin 1960-luvulla kesämökillä.

Jouduin kysymään vaivihkaa komean nuoren rouvan nimeä: hän oli serkkuni tytär,

jota hoidin hänen ollessaan neljävuotias!

Sukulaisia kun ollaan, tunnistamme nopeasti yhteiset piirteemme ja olemme jutuissa tuota pikaa. Voimme peilata toisissa itseämme - niin hyviä kuin huonoja ominaisuuksiamme...

Joiltain löytyy se tunnettu Ahtiaisten nenä, luonne saattaa olla äkkipikainen ja itsepäinen. Sukuun

Päivänsankari liihotteli kauniissa punaisessa puvussaan kuin keijukainen valtakunnassaan.

liittyneet puoliset tuovat kenties tasoittavaa pintaa tullessaan.

Iloa, naurua ja puhetta riitti. Elvin pojanpoika Mikkomarkus Ahtiainen esitti kaksi serenadia, joiden jälkeen pyyhittiin liikutuksen kyyneliä.

Paavo Ahtiainen puheessaan kertoi muisteluksia Elvi-tädin ja Jalmari-sedän kesämökiltä sekä vierailuista Korian kodissa. Elvin lämmin ja sydämellinen olemus on tuonut hänelle ystäviä, missä on liikkunutkin. Suuren perheen äitinä hän on aina ollut puuhaamassa, järjestämässä asioita parhain päin.

Loppiaisenä pohdittiin suvun muistoja: nuoremmat halusivat tietää vanhempien vaiheista, vanhemmat kyselivät toisiltaan, miten silloin 1950-luvulla ne suvun vaiheet menivät. Tällaisia kyselyjä virisi ja ihmiset sopivat tapaamisia keskenään. Havaitimme mm. että Helsingissä asuu moni meidän nuorisosta, he jo suunnittelevat kokoontumista!

Katariina Ahtiainen

Jäsenmaksut 2008

Tämän lehden mukana tulee jäsenmaksulomake, johon on merkitty 10 € jäsenmaksu Metsäpirtin Ahtiaisten suku-seuralle. Niille, jotka viime vuonna maksoivat Karjalan liiton jäsenmaksun sukuseuran kautta, on lisäksi merkitty Karjalan liiton jäsenmaksu 5 €.

Metsäpirtin Ahtiaisten suku-seura on kuulunut muutamia vuosia jäsenyhdistyksenä Karjalan liittoon. Karjalan liiton jäsenyys ei kuitenkaan ole automaattinen kylkiäinen sukuseuran jäsenyydelle, vaan sukuseuraan voi kuulua myös olematta Karjalan liiton jäsen.

Osa seuramme jäsenistä kuuluu myös johonkin muuhun Karjalan liiton jäsenseuraan. Useaan seuraan kuuluvan jäsenen tarvitsee maksaa liiton jäsenmaksu vain kertaalleen yhden valitsemansa seuran kautta.

Seuran oman jäsenmaksun maksavat kaikki jäsenet paitsi vapaa- ja nuorisojäsenet.

Karjalan liiton toimintaan ja sen Karjala-kortilla saataviin jäsenetuihin voi tutustua mm. netissä osoitteessa www.karjalanliitto.fi.

Ahtiaisten polkuja

SAAROISISTA LOKALAHTEEN

Vettä sataa eikä lumenhiventäkään näy missään. Maa on sula ja oraavat viheriöivät. Yhteen ääneen päivitellään maailman menoa. Onhan nyt sentään Tapaninpäivä ja jonkinlaisia talven merkkejä pitäisi näkyä. Karjalassa sentään oli talvisin lunta niin, että aidanseipäistäkään ei näkynyt kuin päät – jos aina nekään.

Sisarukset Eila, Hannes ja Sanni ovat tulleet muistelemaan menneitä

aikoja Lokalahden Vainionpäähän. Vainionpää-nimen sai siirtolais-tila, johon sisarusten äiti Hilma Ahtiainen asettui asumaan evakko-
taipaleen jälkeen. Tarjolla oli myös pari muuta kaukaisempaa paikkaa. Hilma-mummo oli kuitenkin tokaissut, että mihinkään metsään mie en mäne. Niinpä rintamamiestalo rakennettiin Ruissaaren tien alkupäähän aivan tien varteen silloisen ruispellon laitaan. Ehkä tässä paikassa oli hitunen samaa

Hilma Ahtiainen on haudattu Lokalahden kirkon luo.

kuin Metsäpirtin Saaroisten Ahosaaressa, jossa rakas kotitalo seisoi kivijalallaan peltojen ympäröimän metsäsaarekkeen laidassa. Ruista viljeltiin myös Ahosaaren pelloilla, joten ei ole ihme, että Hilma-mummo mieltyi ruispellon nähdessään juuri tähän paikkaan.

Hilma Ahtiainen os.

Nännimäinen syntyi 20.5.1905 Metsäpirtin Joentakana. Hän oli Juho ja Aune Nännimäisen kaksitoistalapsisen perheen neljänneksi nuorin. Hilma avioitui 21-vuotiaana Eemil Ahtiaisen kanssa. Eemil puolestaan syntyi 2.2.1902 Metsäpirtin Saaroisissa. Eemil oli Salomon ja Susanna Ahtiaisen yksitoistalapsisen perheen kolmanneksi nuorin.

Nuoripari asettui asumaan Eemilin kotitalolle Ahosaareen. Pitkän hirsirunkoisen karjalaistalon toisessa päässä asui Eemilin Heikki-veli perheineen. Heikki oli sisaruskatraan vanhin; 17 vuotta Eemiliä vanhempi. Myös Eemiliä kolme vuotta nuorempi Albert-veli asui saman katon alla välikammarissa. Myöhemmin Heikki-sedän muuttaessa pois Ahosaaresta, hän vei oman osansa talosta mukanaan. Heikki rakensi Ahosaaren hirsistä perheelleen talon Maskeen Osuuskaupan läheiseltä harjulle Yrjö ja Paavo Ahtiaisen naapurustoon. Albert rakensi pian tämän jälkeen oman talon pihapiirissä olleen navettarakennuksen toiselle puolelle. Navetta oli Eemilin ja Albertin yhteisessä käytössä.

Isovanhemmista elossa oli enää Hilman äiti Aune os. Hyytiä.

”Mummo oli pieni tanakka naisihminen ja hänellä oli melkein päpikimusta tukka”, Eila muistelee. Aune-mummo piipahti joskus kylässä matkallaan Kolalanmäelle tyttärtään Annaa katsomaan.

Eemilille ja Hilmalle syntyi esikoistytär Kerttu maaliskuussa 1927. Seuraavana vuonna syntyi Eila-sisko. Kahden vuoden kuluttua Kerttu ja Eila saivat Hannes-veljen. Maaliskuussa 1932 syntyi perheen kuopus Sanni. Pihapiirissä riitti vilskettä, sillä Heikki-sedällä oli seitsemän lasta ja Albert-sedällä Kaija-tytär ja pikkuveli Esa. Elämä oli mallillaan: Eemil kävi työseen kalassa Laatokalla. Pelloissa viljeltiin ruista ja vehnää. Lehmää hoidettiin ja kasvatettiin joskus sikojakin.

Lapset syntyivät kotona ja kasvoivat työntäteisen elämän keskellä. Perheen kuopus Sanni tuli puoliturkkiin käärittynä tuliaisena tupaan äidin palatessa navetasta lypsyltä - varsinaista luomua oli elämä tuolloin. Hiljalla riitti puuhaa kotiaskareissa. Eemil ehti joskus käydä Suojeluskuntatalolla puutyökerhossa.

”Silloiset joululahjat olivat omatekoisia: Äidiltä saatiin pehmeitä paketteja. Isältä saatettiin saada puutyökerhossa valmistettu leikkikalua tai jokin muu lasten tarve-esine”, muistelevat sisarukset.

”Lapset tekivät myös itse lahjoja: Päreistä tehtiin rekiä ja rievuista nukkeja”, muistelee Hannes.

Lapset leikkivät usein nykyajan Molkky-pelin tapaista ”Pappi-pe-

*Hilma, Eila, Eemil ja Kerttu
Salokylässä*

liä”. Kyyrölän pottikauppias kävi myymässä taloissa saviastioita. Hannekselle on jäänyt mieluksana muistona mieleen se, kuinka hän pääsi kerran kauppiaan hevoskyydissä kotiin ja sai vielä kaupan päälle kukkopillin.

”Ratiota käytiin kuuntelemassa joskus Kivikkoinharjulla Väinö Ahtiaisen luona”, muistelevat kaikki yhteen ääneen.

Kalastajaseuran kesäjuhlat olivat ehkä kesän kohokohta. Kalastajat ajeluttivat veneillään vierailijoita kaukana selällä. Veneiden nopeuskilpailut kuuluivat myös ohjelmaan. Siellä järjestettiin muitakin kilpailuja; miehet kilpailivat mm. siitä, kuka saa yhdellä vasaraniskulla ison naulan uppoamaan syvemmälle puhun.

Hannes löysi kerran Mikko-sedän täysinäisen kymmenen

kilon naulalaatikon ja harjoitteli tukkikasalla naulanlyöntiä niin, että kotvan kuluttua joka ikinen naula oli kantojaan myöten puussa. ”Onneksi kaikki naulat tuli lyötyä samaan tukkiin”, naurahtaa Hannes - silloin ei pojanviikaria varmasti naurattanut, kun Mikko-setä sai pahuuden tekijän kiinni.

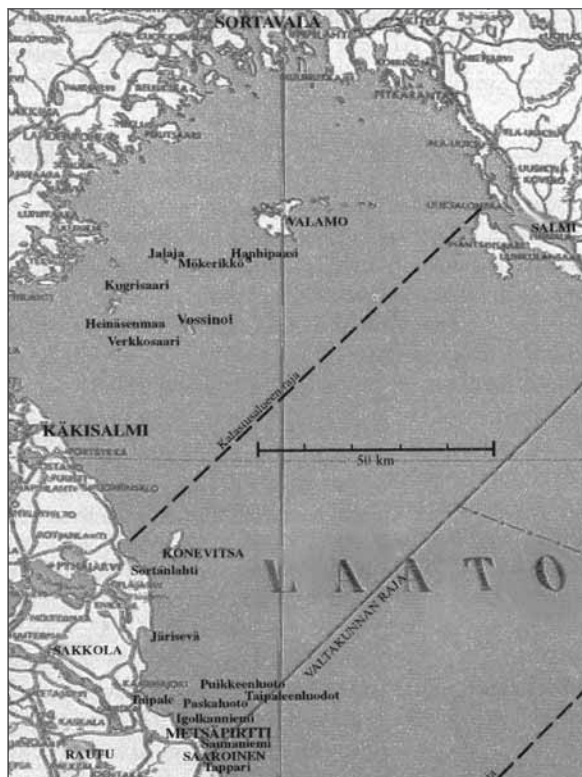
Paimenessa ollessa saatettiin pitää häitä ja hautajaisia. Hannes, kova messuamaan kun oli, sai toimittaa papin virkaa. Tämä oli hyvää harjoitusta tulevaa varten: Hannes ehti esiintyä myöhemmin Lokalahden nuorisoseuran näytelmäkerhossa runsaan neljänkymmenen vuoden aikana lukuisissa rooleissa.

”Jälleen kerran leikkiä riehuttiin Heikki-sedän lasten kanssa, kun suruviesti isän kuolemasta saapui – leikit loppuivat siihen”, sanoi Eila.

Onnettomuus Laatokalla

Syksyisin Saaroisten kalastajat siirtyivät kalastamaan lähinnä lohta, siikaa, räähyskää ja muikkua Pohjois-Laatokalle Vossinoin saaren edustalle. Vossinoin sijaitsee Valamon pääsaaresta 25 km lounaaseen. Kalastusta jatkettiin niin kauan kuin avovettä suinkin vain riitti.

Tammikuun 11. päivänä 1933 olivat Eemil, hänen kolme vuotta vanhempi veljensä Aapro (Abraham) sekä Apron kaksoissisar Agnetan mies Juho Kiiski Vossinoin koillispuolella Rompakonlammen kohdalla pari

Vossinoin saari sijaitsee pohjoisella Laatokalla. Karttaote Pentti Ahtiaisen kirjasta Laatokalta Lautvedelle.

jiin, muistelun mukaan he eivät keksineet selkeää syytä haverille. Arvin muisteluiden mukaisesti eräs munkki poltti veneen tämän koh- talokkaan tapahtuman jälkeen.

Tapahtuma oli lopul- lisen kohtalokas kol- melle nuorelle miehelle: Eemilille, Aaprolle ja Juholle. Eemil oli huk- kuessaan 30-vuotias, Aapro 33-vuotias ja Juho 34-vuotias. Kohtalokas se oli myös Eemilin

sata metriä rannasta muikkuver- koilla. Oli melko tyyntä, joten he olivat lainanneet skiitan munkeilta pienen ja kevyen, mutta toisaalta kiikkerän, soutuveneeseen pyynti- reissulleen. Rompakonlampi on saaren luostarirakennusten kaak- koispuoleisella oleva matala, pieni sisäjärvä (umpeutuva lahti), johon kuitenkin pääsi veneellä korkean veden aikaan. Tämän eteläpuolella on Venäläislahti.

Tuon lahden ja lammen välisestä rantakivikosta Vossinoin kalastajat löysivät Eemilin kuolleena. Myös Aapro ja Juho olivat hukkuneet. Paikalla olleen Arvi Ahtiaisen, joka itsekin kuului Saaroisten kalasta-

Hilma-vaimolle, joka oli tuolloin vasta 27-vuotias. Ilman isää jäivät viiden ja neljän vuoden ikäiset Kerttu ja Eila sekä kaksivuotias Hannes ja vasta yhdeksän kuu- kauden ikäinen Sanni. Aaproilta jäi vaimo ja yksi lapsi sekä Juholta vaimo ja kolme lasta.

Eilan, Hanneksen ja Sannin mukaan isän kuoleman jälkeen työ täytti äidin ja lasten elämän niin, että varsinaiseen näkyvään suremiseen ei riittänyt yksinker- taisesti aikaa ja tilaa – oli vain yritettävä selvitä ilman aviomiestä ja isää eteenpäin. Lapset olivat niin nuoria isän kuollessa, ettei heille ole jäänyt muistoja isästä.

Ainoastaan Eilalla on muistikuvia siitä, miten hän isän ja äidin sekä Kertun kanssa menivät jalkaisin Kivikkoinmäelle Peltoselle Liistadin luokse. Isä oli kantanut häntä sylissään. Salokylän kesäpaikasta, missä lehmiiä pidettiin kesälaitumella, on Eilalle jäänyt myös muistikuvia isästä: Äiti, Kerttu ja Eila olivat usein yhdessä lehmiiä lypsämässä ja saattoipa isäkin siellä välillä poiketa. Salokylältä otetussa, näihin päiviin asti säilyneessä valokuvassa Kerttu on isän ja Eila äidin sylissä.

Paimenessa ilman kenkiä

Lapset saivat tehtäviä hoitaakseen sitä mukaa, kun vain kykenivät niistä suoriutumaan. Eila muistelee, että separaattoriastiat piti tiskata ennen kouluun lähtöä. Eila kävi joskus kaitsemassa Albertin ja Anna-Liisan Esa-poikaa. Lapset olivat mukana niittämässä ruista sirpeillä.

Lasten päätyönä oli lehmien paimentaminen.

”Ei silloin ollut kenkiäkään jalassa, kun paimenessa käytiin – evästä äiti laittoi mukaan, kun aamulla lähdettiin”, muistelevat sisarukset.

Paimenreissuihin sai yhdistettyä vähän hupiakin, sillä säyseät ”hyvämuistiset” lehmät osasivat kulkea varsin itsenäisesti niityillä ja metsissä, eivät aina kovinkaan paljon paimentamista tarvinneet.

Lapset lähetettiin usein kauppa-asioille puolentoista kilometrin päässä olevaan Saaroisten Osuuskauppaan.

Jollei Osuuskaupasta haluttua tavaraa löytynyt, oli lähellä vielä Alavuoksen Osuuskauppa, jota OTK:si myös kutsuttiin. Viisjoen koululle oli matkaa kaksi kilometriä. Koulun lähellä oli vielä Salon Simon kauppa. Lapset muistelevat että, juuri tämä Salon Simo kävi isän kuoleman jälkeen joskus heidän äitiään riiamassa.

”Niin kiukkusia sille oltiin, että viskattiin sen tuomat aniskaramelitkin pois – pelättiin, että se vie meiltä äidin”, sanovat sisarukset yhteen ääneen samalla naurahtaen.

Isän kuoleman jälkeen Mikko-setä, Eemiliä 14 vuotta vanhempi veli, tuli Venäjältä takaisin Suomeen. Hänen vaimonsa oli kuollut ja hänen pieni poikansa jäi tätien luokse hoidettavaksi. Mikko oli jonkin aikaa Tammisaarella internoituna ja tuli sitten Ahosaareen.

Mikko rakennutti uuden aitan ja kellarin. Hän maalautti talon ja korjautti talon päädyn; sen päädyn, josta Heikki-setä oli purkanut oman osansa pois. Myös sisäportaot vintille rakennettiin. Mikko osti kantakirjatamman ja norjalaisia pitkähäntäisiä lampaita. Tamman nimi oli Puhti. ”Mikko-setä piti lapset kovassa kurissa. Hänen ei tarvinnut kuin vilkaista oven päällä naulassa roikkuvaa köydenpätkää, kun lapset jo ymmärsivät mistä on kyse – riehuminen loppui ja oltiin taas kilttejä”, Eila, Hannes ja Sanni muistelevat. Vaikkei Mikko-setä ammattikalastaja ollutkaan, kävi hän pyytämässä kalaa kotitarpeiksi. Hannes muistelee, miten Mikko-

setä otti hänetkin joskus mukaan Saaroisten rannan tuntumassa olleelle Milskeen luodolle molken pyyntiin. Molkkea (pienää muikua) pyydettiin kierrenuotalla.

Elämä Ahosaaressa jatkui. Mikko-sedän läsnäolo toi varmuutta pärjäämiseen. Sekin ihme ehdittiin ennen sodan puhkeamista kokea, että viljaa päästiin parina syksynä puimaan oikein puimakoneella. Sitä ennen vilja puitiin riihessä, joka oli pellon takana Korkiaharjulla.

Kaikki kulmakunnan lapset kävivät koulua Viisjoen kansakoulussa. Pahanpohjimmainen Sannikin ehti juuri ja juuri aloittaa koulunkäynnin ennen evakkoon lähtemistä. Alakoulussa toimi opettajana kovaa kuria pitänyt Kerttu Määttänen os. Lamppu ja yläkoulussa jonkin verran lempeämpi Toini Pönniö os. Hakala. Koulumatkalla pistettiin vaikka kiviä sovitettuun paikkaan Haapsaaren tytöille merkiksi siitä, oltiin jo menty kyseisen paikan ohi. Yksi tällainen merkinantopaikka oli Peltosen ladon kohdalla.

Lähdön hetki lähestyy

Sodanuhka alkoi olla aistittavissa syksyllä 1939. Hannes muistelee, kuinka hän näki kerran venäläisen lentokoneen korkealla ilmassa. Pian sitä alettiin ampua Hatakanmäeltä konekivääreillä. Sotilaat alkoivat kerätä aitauksista piikkilankoja rintamalinjojen esteitä varten. ”Joku kävi koulussa puhumassa sodasta”, muistelee

Eila. Sotilaat kävivät hakemassa Puhtin ”palvelukseen”. Kaikki tämä herätti lapsissa suurta pelkoa ja epävarmuutta.

Väistämättä koitti lähdön aika. Pari viikkoa aikaisemmin lähtivät vapaaehtoiset, myös lehmiä alettiin kuljettaa pois Kannakselta hyvissä ajoin. Kolmetoista kanaa jäi navetarakennukseen.

”Niille jätettiin pitkään kaukaloon jyviä – mahtoivatko sotilaat syödä kanat, vai paloivatko ne navetan mukana”, aprikoi Eila.

Kahden viikon evästarpeet oli määrätty otettavaksi mukaan. Sisarukset muistelevat, että Kolalanmäelle Ahtiaisen Paavon luokse mentiin ja oltiin siellä yksi yö. Mikko-setä kävi vielä yksikseen kotona illalla. Voi vain kuvitella miehen mietteitä hänen käyskennellessään autiolla pihamaalla yksikseen tietäen, että katselee pihapiiriin rakennuksia viimeisen keran; Kaapro Hämäläinen oli saanut tehtäväkseen polttaa Ahosaaren rakennukset. Seuraavana aamuna lähdettiin kuorma-autolla kohti Raudun asemaa.

Lähtiessä Raudun asemalla Mikko-setä sai sydänkohtauksen – myöhemmin Pieksämäellä seurasi vielä suurempi halvaus ja Mikko-setä joutui sairaalaan. Raudun jälkeen seuraava pysähdyspaikka oli Elisenvaara. Täällä Lotat tarjosivat matkalaisille mannavelliä. Kaikille sisaruksille on jäänyt elävästi mieleen se, että velli oli heidän harmikseen pohjaan palanut. Elisenvaaralta matka jatkui Pieksämäelle. Pieksämäen rauta-

tieasemalta kuskattiin evakkoja autoilla yhteiskoululle. Eilalle tuli kova hätä, kun hän joutui erilleen muusta kotiväestä toiseen autoon – yhteiskoululla sitten äiti ja sisarukset kuitenkin löytyivät.

Pieksämäellä Hilma, Kerttu, Eila, Hannes ja Sanni olivat syksystä seuraavaan kevääseen. Naarajärven Koikkalassa olleesta kortteeri-paikasta on kaikille jäänyt hyvin mieleen Nykäsen talon Erkki-poika. Talon emäntä antoi Eilan toimittaa ”pikku-emännän hommia”. Puhti-tamma oli sotareisulla tullut tiineeksi ja palautettiin omistajilleen Pieksämäelle. Kaikki muistavat elävästi, kuinka Puhti sai varsan ja sitä käytiin joukolla ihailemassa. Puhti myytiin eräälle Paimaanjärven toisella puolella asuvalle isännälle. Eila muistelee, että 10 000 markkaa Puhdistä saatiin – Mikko-setä oli 13 000 markkaa Puhdistä aikoinaan maksanut.

Evakkotaipaleen seuraava etappi oli Heinävesi, Pertunmaan kylä ja Paavolan talo. Heinävedeltä kaililla on hyviä muistoja. Paavolan

väki otti heidät sydämellisesti vastaan. Talossa oli samanikäisiä lapsia, joiden kanssa käytiin kesällä harva se päivä Kermajärvessä uimassa. Pikku-lammilla käytiin ongella. Heinävedellä jatkui taas koulunkäyntikin.

Mikko-setä oli nyt Heinäveden kunnalliskodissa, jossa häntä käytiin katsomassa. Hän pystyi puhumaan ja joten kuten liikkumaankin halvausten jälkeen. Mikko kuoli Heinävedellä 54-vuotiaana 12.11.1942. Eila muistelee, miten hän ja Kerttu kävivät Kuopiosta ostamassa Mikko-sedän hautajaisseppeleen.

Kerttu, Eila ja Hannes kävivät rippikoulun Heinävedellä. Sanni sai naimaluvan vasta myöhemmin Lokalahdella. Kerttu meni jo Heinävedeltä Kuopioon töihin Turon tehtaalle. Kerttu avioitui myöhemmin Uno Piipon kanssa. Heille syntyi vuoden 1953 joulukuussa tytär Eija. Kerttu kuoli Kuopiossa 49-vuotiaana 10.08.1976.

Eila lähti Heinävedeltä

*Sanni, Eila,
Hilma ja
Hannes.*

Helsinkiin piikomaan. Myöhemmin hän valmistui apuhoitajaksi ja avioitui Lauri Pullisen kanssa. Eilan tie vei Laitilaan Laurin kotitilalle. Lauri kuoli 1962. Eila avioitui vielä myöhemmin Niilo Suikkasen kanssa. Niilo kuoli 1995, joten Eila on ehtinyt olla jo reilut 12 vuotta toistamiseen leskenä. Eilalla ei omia biologisia lapsia ole ollut, mutta Niilon aikaisemmasta avioliitosta olevan Teija-tytön ja Sannin esikoispoika Markun, joka tätä juttua kirjoittelee, hän on esimerkillisesti kasvattanut ja maailmalle saattanut.

Lokalahdelle

Hannes ja Sanni olivat siskojaan sen verran nuorempia, että heidän evakkotiensä jatkui äidin kanssa Lokalahdelle. Heinäkuun ensimmäisenä päivänä 1946 Hilma-mummo, Hannes ja Sanni lähtivät viiden Heinävedellä vietetyn vuoden jälkeen kohti Lokalahtea.

”Koko viikko jyrrettiin kohti Vakka-Suomea”, muistelevat Hannes ja Sanni. Evakkojen vastaanotto uudella kotiseudulla ei välttämättä aina ollut lämmin – ensimmäisessä kortteeripaikassa ilmapiiri oli niin tyly, että Hilma-mummo ja Hannes katsoivat parhaimmaksi kääntyä ovelta takaisin. Ruissaaren talosta löytyi tilapäinen majoituspaikka siihen asti, kunnes oma talo saatiin valmiiksi. Omasta metsästä kaadetuista tukeista saatiin puutavara navetta- ja sauna-rakennusta varten. Saarisen Veli Lokalahdelta oli rakentamassa tätä

seuraavana vuonna valmistunutta talousrakennusta.

Siirtolaisten asuinrakennusten rakentamista varten oli koottu Uudenkaupungin Sundholmasta kirvesmiesryhmä, johon kuuluivat Arvi Ahtiainen sekä veljekset Niilo ja Simo Suikkanen. He rakensivat Vainionpäähän rintamamiestalon, johon Hilma-mummo, Hannes ja Sanni pääsivät muuttamaan vuoden 1948 puolella.

Hilma-mummon elämä jatkui kovassa työn touhussa uudella kotitilallakin; olihan vielä tuolloin kaikki maatalon työt tehtävä käsipelillä – mitä nyt Hannes ja Sälli-hevonen olivat raskaimmissa töissä apuna. Hilma-mummo oli aina kesän jälkeen tavattoman rustettunut; aurinko oli korventanut mummon kahvinpavunruskeaksi kaikkialta muualta paitsi lyhythäisen työhomeen ja lyhytvartisten kumisaappaiden kohdalta. Moni muistaa Hilma-mummon valtavan paksulinssisistä silmälasistaan – linssit olivat kuin vanhanajan taskulampuista mummon nenälle reväistyt.

Sanni muutti pian työn perässä Turkuun ja avioitui Jukka Laaksosen kanssa. Heille syntyi neljä lasta: Markku 1954, Helena 1955, Timo 1956 ja iltatähtenä Toni 1971. Jukka kuoli 1993, joten Sannikin on ehtinyt olla leskenä jo lähes viisitoista vuotta.

Hannes jäi kotitilalle Lokalahteen. Vuonna 1960 Hanneksen jo pitkään jatkuneet poikamiespäivät saivat sinetin, kun naapuri-pitäjästä löytyi Leena Kaarina os.

Joulutunnelmaa Vainionpään pöydän ääressä, Vasemmalta Hannes, Eila ja Sanni.

Suominen aviosiipaksi. Hannes sai kaupan päälle myös neljävuotiaan Anne-tytön, joka oli Leenan aikaisemmasta liitosta. Akkavalta oli varsin selkeä Vainionpäässä tuoloin – ja vain paheni, kun Anne sai Heli-siskon 1962. Kahden vuoden kuluttua syntyi Juha-poika tasapainottamaan tilannetta. Hanneksen harrastuksiin on kuulunut tanhuamisen ja näyttelemisen ohella aina myös kalastus. Laatokka Milskeen matalikkoineen sekä Heinäveden Kermajärvi ovat vaihtuneet Lokalahden Ahmasvedeksi ja Tuulvedeksi. Särvintä pöytään saatiin Laatokalta, mutta kyllä sitä on saatu täältä Lokalahden rantavestistäkin. Enon kanssa olen minäkin päässyt monet ikimuistoiset kalareissut tekemään.

Hilma-mummo halvaantui 60-luvun loppupuolella ensin lievem-

min ja pian vakavammin joutuen viettämään lähes kymmenen vuotta sairaalassa Uudessakaupungissa. Hilma-mummo kuoli vuonna 1976 puolisen vuotta ennen Kerttua. Mummo oli ollut jo pitkään sairaalassa, kun Vainionpään rintamamiestalo paloi korjauskelvottomaksi – onneksi mummon ei tarvinnut tätä kauheutta enää nähdä. Talon mukana paloi paljon vanhoja Karjalassa otettuja valokuvia ja vanhoja esineitä, joita ei mikään voi korvata.

Meille Hilma-mummon lapsenlapsille on jäänyt valtavasti rakkaita muistoja mummolasta. Niistä riittää aineksia vaikka kirjaksi asti.

Nyt Leena patistelee meitä jo kovasti kahville. Pöydässä on jälleen kerran sen seitsemää sorttia leivonnaisia ja voileipäpuolta – kyllä

meidän nyt kelpaa jatkaa menneiden aikojen muisteluita. Elämä on kohdellut Eilaa, Hannesta ja Sannia varmasti keskimääräistä kovemmalla kädellä. Asenteen ollessa kohdallaan kuitenkin

pärjätään ja löydetään onni arjen pienistä asioista - saatikka sitten joululta tuoksuvan kahvipöydän äärestä.

Markku Laaksonen

SUKUTUTKIMUSOPPAITA ESITTELYSSÄ

Sukututkimuksesta kiinnostuneille on tarjolla kursseja, mutta apua saa myös kirjallisista oppaista.

Kirjaoppaita voi selata rauhassa ja tutustua vaikkapa niiden antamiin nettiosoitteisiin.

Seppo Palander on julkaissut useita oppaita, joista uusin on *"Sukututkimusta internetissä"* (Sukuseurojen keskusliitto, 2007). 78 sivua.

Tässä kirjassa on selkeästi ja yksityiskohtaisesti kerrottu tutkimuksen teosta. Esimerkkejä ja mallitekstejä löytyy. Kirjan lopussa on lähdeluetteiloita ja nettiosoitteita.

Vaikkei lukija aikoisikaan itse sukuaan tutkimaan, saa kuitenkin tiivistetysti kuvan, mitä sukututkimus pitää sisällään.

Eine Kuismin & Elina Kuismin: *Sukututkimusaapinen. Esivanhempien jäljillä.* (Sukuseurojen keskusliitto, 2007) 158 sivua.

Erityisesti lapsille ja nuorille suunnattu sukututkimusopas. Päähenkilönä on nuori tyttö, Jenny, joka

on aloittamassa sukututkimusta ja häntä opastavat suvun vanhemmat sekä asiantuntijat.

Kirjassa on runsaasti kuvitusta, havainnolliset esimerkit ja eloisa teksti. Teksti on kaiken lisäksi selkeää ja yksinkertaista. Lisäksi on runsaasti lasten laatimia sukupuita värikuvina. Tämä kirja sopii kaikenikäisille lukijoille!

Satu Savia & Terhi Willman: *Suvun muistot talteen. Suvun muistitiedon tutkimusopas.* (Sukuseurojen keskus, 2005) 50 sivua.

Ohut vihreä vihkonen, mutta täynnä asiaa! Kirjoittajat neuvovat, miten järkevällä tavalla kannattaa kerätä suvun muistitietoa. Tottakai jokainen voi toteuttaa omia ideoitaan, mutta tässä hyvät raamit tietojen tallentamiseen.

Kirjanen on hieman hankala luettava, sillä se on tiheällä rivivälillä tehty eivätkä esimerkkisivut näy hyvin. Kirjan lopussa on paljon vinkkejä asiaan liittyvästä kirjallisuudesta.

Katariina Ahtiainen

Sukuseuran jäseniä esittelyssä

Olen Johanna Ahtiainen, syntynyt Hämeenlinnassa vuonna 1977 Paavo ja Kirsti Ahtiaisen (o.s. Silla) perheeseen. Valmistun tänä vuonna metsänhoitajaksi Joensuun yliopistosta. Asun tällä hetkellä mieheni Antti Erolan kanssa Punkalaitumella, isovanhempieni rakentamassa talossa.

Isäni vanhemmat olivat Martti ja Aune Ahtiainen (o.s. Kuparinen). Martin vanhemmat Aapro ja Liisa Ahtiainen (o.s. Saarinen) elivät Metsäpirtissä, Aunen isä Santeri Kuparinen ja äiti Helena Kuparinen (o.s. Riikonen) taas

olivat sakkolalaisia. Äitini puolelta sukujuureni ovat Pohjanmaalla, Sillan ja Lammin puukontekijäsuvuissa.

Liityin Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseuraan alunperin isäni aloitteesta joitakin vuosia sitten. Seuran toimintaan en ole vielä ehtinyt paljonkaan osallistua, mutta ke-sällä 2006 olin mukana Vehmaalla järjestetyssä piirakkapäivässä. Piirakanteko oli jo entuudestaan tuttua puuhaa, sillä olin oppinut taidon aikoinaan Aune-mummoltani.

Päivän aikana tuli tutustuttua uusiin ihmisiin ja oli mukavaa kuulla muiden sukuseuralaisten tarinoita ja vinkkejä piirakan tekoon. Pääsin myös kokeilemaan ensimmäisen kerran kyykkää, jota olisi hauska päästä kokeilemaan toistekin.

Jatkossa odotan erityisesti, että pääsisin osallistumaan sukuseuran matkalle Karjalaan. Olisi hienoa nähdä suvun entisiä asuinpaikkoja ja maisemia, joista olen kuullut paljon. Piirakkapäivä oli mielestäni onnistunut tapahtuma, joten perinteisten, karjalaisten ruokien ympärille rakennettu päivä kiinnostaisi myös.

Harrastan erilaisia käsitöitä ja perinteiset käsityötaidot kiinnostavat. Sukuseuralaistenkin kesken olisi mukava kokoontua harjoittelemaan yhdessä perinne-käsitöitä, vaikkapa neulakintaiden tekoa.

Terve Maikki!

Terveiseni täältä Karjalan kunnailta. Olemme rientäneet tänne jo hyvin pitkälle ja tutuille maille. Terveiseni myös enolasta tai heidän kotikonnultaan. Valtasimme maanantai iltana sen kylän ja eilen kävin katsomassa onko rakennukset kunnossa, koska hyökkäyksen aikana joutuivat joukkomme kulkemaan sen verran syrjäistä paikkaa, ettei taloa näkynyt. Heidän talonsa ja rakennuksensa ovat ehyet ja palamatta, mutta kauhistuttavassa kunnossa. Kun menin rakennukseen sisään oli niin paha haju, ettei oikein voinut henkittää, sillä kaikki tavarat oli hajalla ympäri huonetta, mädännyttä lihaa, suolia ym lojui lattialla. Stalinin ja Leninin kuvat koristivat seinää jotka revin pois. Talo oli ollut asuttu niinkun muutkin talot yleensä täällä. Onpa talossa joko harrastettu uskontoakin tai sitten pilkattu, koska Neitsyt Maarian komea koristettu kuva oli kamarin seinällä. Kaikki muuten todisti kiirettä lähtöä ja muutonkin ovat ryssät pitäneet kauhistuttavaa siivoa.

Heinä on näillä main tehty ja tadoissa. Ruista on kylvetty enon maillekin ainakin toistakymmentä hehtaaria ja leikkuukin on alussa. Viljat ovat ylen heikonlaisia ja kylvetty harvaksi sekä ei tietystikään ole maita lannoitettu. Perunaa on myös kylvetty. Kalusto yleensä mikä tänne on jäänyt, on kerätty

Vanhojen kirjeiden kertomaa

Riitan perhearkistossa on säilynyt mm. kolme kirjettä jatkosodan alusta syksyltä 1941, jolloin Suomen joukot valtasivat Karjalan kannaksen takaisin. Kirjeiden vastaanottaja on Riitan äiti Maikki Ahtiainen, kirjoittaja kersantti Nestori Ahtiainen, hänen veljensä.

*"Vastaanotto
on täällä tulista,
sillä ryssät pitävät
puoliaan epätoivon
vimmalla."*

kolhooseihin ja talot numeroitu eikä mitään ole ollut aika korjata pois.

Mattia tapasin eilen. Nyt ei ole aikaa enempää kirjoittaa sillä meidän täytyy lähteä. Vastaanotto on täällä tulista, sillä ryssät pitävät puoliaan epätoivon vimmalla.

Paljon terveisiä

Nestori

Kenttäpostikonttori No 8
29VIII41

24.8.-41

Terve Maikki!

Kerronpa taas terveiseni täältä rintamalta. Kiitän kirjeestä, se oli kyllä paljon myöhässä, sillä meille ei tahdo posti aina keritä perästä. Lähetän tämän pyytämäsi todistuksen. Toimita sinä se edelleen sinne Kakko-tädille.

Täällä olisi paljon kerrottavaa kun ollaan jo entisillä vanhoilla tutuilla mailla. Jatkoimme siitä edelleen, missä viime kirjeessä kerroin. Tuli niin kiire lähtö että se kirjekin jäi kesken. Nyt olemme kulkeneet jo pitkälle eteenpäin. Metsolan Matin talon olivat ryssät ennättäneet juuri polttaa, kun pääsimme sinne. Ne talot, joissa te asuitte sekä pojat on myös poltettu tai juuri paloivat. Samoin kaikki tämän pitäjän isommat talot. Tämä uusi koulukin on porona. Viljaa näillekin main on kylvetty, enimmäkseen perunaa ja ruista, heinät ovat täällä tehty. Mitä lähemmäksi entistä rajaa olemme etenneet, sitä suurempia ovat ryssien tuhot, siis aina enemmän kärsimyksiä ja vaivaa rajan asukkailla. Että melkein kyynel tulee silmään kun katselen näiden ennen niin kau- niiden talojen ja kylien raunioita. Eivät kumminkaan voi maata viedä mennessään. On tänne jäänyt sen verran talojakin että asumaan pääsee. Kyllä hyvä sopu tilaa antaa.

Me olemme nyt tällä kertaa

KENTTÄPOSTIA

Lotta Maikkilä Mäkinen

Keittio

Kyö 8

7459

pitkän ja rasittavan matkan jälkeen vähän levossa ei tiedä montako tuntia saamme levähtää.

Kotipitäjämme on osittain vapaa ryssistä, ylikin ovat mutta räjäyttivät sillan. Mutta ehkä koh- tapuolin on vapaa vainolaisesta, ei ainakaan monta päivää enää isannoit täälläkään. Me ehkä emme joudu kulkemaan kodin kautta, mutta koetan käydä katsomassa minkälaiselta näyttää.

Silloin kun viimeksi jätimme nämä seudut ei mitenkään olisi jaksanut uskoa, että näin pian pääsemme takaisin. Jos silloin oli ikävää lähtö, tuntuu nyt melkein uskomattomalta kun marssii näitä teitä.

Joukossamme on vähän Kannaksen poikia, mutta kaikki ovat innokkaat ottamaan ryssältä pois sen minkä saimme luovuttaa. Kaikki yrittävät melkein enemmän kuin jaksavat. Mistä tulenevat ne voimat ja into joilla miehet yrittä-

vät, tuntuu melkein uskomattomalta. Mutta jokainen haluaa pysyttää suomalaisen sotilaan kunnian ja maineen sekä usko tulevaisuuteen ja voiton tahto, ne varmaan kannustavat poikia tähän leikkiin. Leikkiin jossa leikitään ihmishenkilä ja aina vain tuon hurjan ryssän kanssa. Mutta ehkäpä nyt saamme tämän sodan loputtua olla mekin rajan asukkaat vähän aikaa rauhassa elellä. Kyllä ainakin niin luulen ja toivon ettei ainakaan tarvitsisi enää miekkaa nostaa. Ehkäpä nyt ryssän sortovalta hennkittelee viimeisiä henkäyksiään.

Mitä tulee kotiasioihin ja töihin, en tiedä niistä tälläkertaa mitään sillä en ole saanut minkäänlaista tietoa mitä siellä touhutaan. Lassi lienee jossakin siellä lähempänä. Kirjoitin kyllä Lyytille mutta en ole saanut minkäänlaista vastausta.

Paljon terveisiä sinne teille kaikille

Nestorí

5.9.-41

Terve Maikki!

Kiitän kirjeestä ja terveiseni täältä vanhanajan rajojen toiselta puolen. Tähän saakka on mennyt aika hyvin mutta nyt lienee vastus taas sitä suurempi mitä lähemmäksi tulemme P:ria. Olemme jo kiertäneet melkein koko kanaksen, aluksi olimme Laatokan rannalla nyt välillä olimme lähellä Suomenlahtea, siis olemme kiertä-

vää kalustoa. Kyllä tämä sota saisi vaikka kohta loppua että alkaisi joutua kotitöihin tai muuten ei ole hyvä sillä työt jäävät tekemättä.

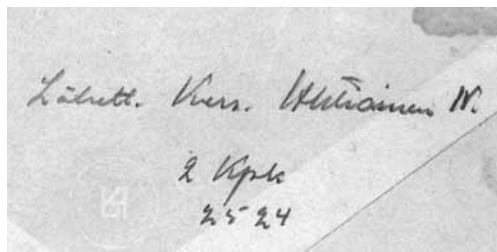
Mattia en ole tavannut muutamaaan päivään enkä myöskään Lassilta ole saanut kirjeitä pitkään aikaan. Enolta olen saanut kaksi kirjettä, Saarisen Maikilta sain myös kirjeen.

Näky täällä on entisen lainen, toiset kylät ovat poltettu, toisia kyliä on vielä hyvin ehyitä. Valkjärven kirkko oli melko ehyt, sitä oli käytetty elokuvateatterina. Muuten oli kylä enemmän osalta poltettu. Eipä tässä nyt muuta kun paljon terveisin täältä Lempaalasta kohta ollaan vartiamäen hartsaarilla.*

Paljon terveisin Helville ja Ennille

Nestorí

Näkemiin ja kuulemiin

* ”vartiamäen hartsaarilla”

– Tässä kohtaa loppui toimitukselta ymmärrys tai lukutaito. Jos joku tietää, mistä voisi olla kyse, saa kertoa hallituksen jäsenille!

Sukuseura koolla Rautilassa

Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseuran vuosikokous pidettiin Vehmaan Rautilassa 22. – 23.09.2007.

Lauantaina aloitettiin sukutaapaaminen päiväkahvilla Rautilan uudistetussa lomakeskuksessa, entisen maaseutuoppilaitoksen päärakennuksessa. Ohjelmallisessa iltapäivässä oli mukana 33 henkilöä, ilahduttavasti myös lapsia ja nuorisoa.

Aluksi nuori vehmaalainen Helena Ahtiainen esitti yksinlaulun kappaleet Hiljainen tienoo ja Pohjantähden alla.

Raija Herrala oli laatinut leikkimielisen kilpailun, johon

osallistuttiin perhekunnittain.

Muistuteltiin mieliin oman suvun vanhimpien nimiä, vanhoja esi-neitä tunnistettiin sekä sijoitettiin Suomen kartalle entisiä ja nykyisiä suvun asuinsijoja. Keskustelua ja kysymyksiä virisi paljon.

Kyykkää lyötiin kauniissa säässä onnistuneesti ja runsain voimin.

Graafikko Juhani Vikainen esitteli kiinnostavasti isänsä kuvanveistäjä Jussi Vikaisen töitä, joilla on näyttelytila Rautilassa. Sankaripatsaiden mallien lisäksi esillä on mm. mitalitaidetta.

Pentti Ahtiainen kertoi havainnollisesti metsäpirttiläisten asuttamasta Vakka-Suomesta ja erityisesti Sundholman alueesta, johon muutti sodan jälkeen 14 talon verran metsäpirttiläisiä.

Illan pimetessä lämmitettiin rantasaunaa, paistettiin Harri Laineen kokkaamia maistuvia lettuja ynnä makkaraa ja jutusteltiin. Kirkas tähtitaivas, nouseva kuu ja pihapuistosta leijuva usva lisäsivät tunnelmallisuutta.

Sunnuntaina oli ohjelmassa jumalanpalvelus, kukkavihkon lasku Karjalaan jääneiden muistomerkillle ja Vehmaan kirkon asiantunteva esittely. Esittelijänä oli Asko Virtanen.

Sitten jatkettiin saaristolaislounaalla, vuosikokouksella ja lähtökahveilla.

Onnistunut tapaaminen! –kaunis paikka, sää suosi, osallistujat toivoivat ensi vuonnakin kaksipäiväistä kokousta.

Katariina Ahtiainen

Ei ole Vuoksen voittanutta, yli käynyttä Imatran

*Anna-Liisa Meskanen
(myöhemmin Ahtiainen)
ystävineen 1920-luvulla.*

*Aune ja Maikki Ahtiainen
ystävineen 1940.*

Viime lehdessä ihmettelimme ja kyselimme, missä mahtoivat tytöt käydä kuvassa. Kirjoista tuo sitten selvisi. Imatran kosken partaallahan siinä istutaan, takana maantiesilta, jonka kuva löytyy mm. Sven Hirnin kirjasta *Imatran tarina*.

Imatran koski oli patoamiseksi saakka koko Itä-Suomen tärkein matkailukohde. Sotajan kuvaa tarkkaan katsova voi todeta, ettei uomassa kuvaushetkellä ole vettä - ja nykyäänhän kuulu koski kuohuu enää näytösluontoisesti.

TEHDÄÄN SE KIRJA!

Nimittäin se sukukirja – tehdään se lopultakin!

Asiaa on valmisteltu hartaasti ja huolellisesti kaikkien mielipiteet huomioon ottaen ja niitä kaikkia kunnioittaen. Se on hyvä mutta erittäin hitaaksi osoittautunut työmuoto.

Mutta nyt kirjantekijät ovat kokoontuneet jo kahdesti tämän vuoden aikana. Solmuja on availtu, puhuttu auki. Se on kannattanut. Nyt on tekemisen meininkin. Työ on päässyt niin hyvään vauhtiin, että nyt, hyvät Ahtiaiset, on viimeinen hetki tulla mukaan.

Pentti Ahtiaiselle on kertynyt useita Ahtiaisten kirjoittamia mielenkiintoisia juttuja. Kuitenkin ne edustavat voittopuolisesti paria sukuhaaraa.

Siispä te, jotka ette vielä ole tähän savottaan osallistuneet, kaivakaapa pöytälaatikkoa, jos sinne vaikka on jotakin kertynyt. Jos on tarinoita muistissa tai nauhalla edellisiltä polvilta. Jos on

valokuvia vanhoista sukulaisista tai vanhoilta kotikulmilta. Jos on mielenkiintoisia lehtileikkeitä tai muuta sukuun liittyvää tietoa. Sillä kaikella on nyt käyttöä. Tätä kirjaa ajatellen alkaa myös olla VIIMEINEN HETKI TARTTUA TOIMEEN ja toimittaa aineisto kirjaa tekevien tietoon!

Kirjasta tulee sellainen kuin me Ahtiaisen suku olemme. Jos SINUN sukuhaarastasi ei tarinoita tai kuvia ole tekijöiden käytettävissä, niin siltä osin esitys jää kirjassa latteaksi, tilastotiedoiksi. Jos lähimpien sukulaistesi joukossa kuitenkin on vielä muistajia, joita voisi haastatella, niin kerro alla luetelluille tekijöille. Me teemme mitä pystymme aukkojen paikkaamiseksi.

OTA YHTEYTTÄ!

Terveisin Ilmi Pesonen

Kirjatoimikunnan yhteystiedot ovat lehden viimeisellä aukeamalla

Metsäpirtin Ahtiaisten sukuseura netissä:
www.sukuni.fi/ahtiainen/

Sukukirjatoimikunnan yhteystiedot:

Ilmi Pesonen,
Porslahdentie 10 A 13,
00960 HELSINKI
puh. 09-694 6309, 040-730 6166
ilmi.pesonen@welho.com

Pentti Ahtiainen,
Vanhakartanontie 229,
23500 UUSIKAUPUNKI
puh. 050-3812522
pentti.ahtiainen@uusikaupunki.fi

Raija Herrala-Nurmi,
Ylinenkatu 39 as 4,
23500 UUSIKAUPUNKI
puh. 02-8412 364, 040-7374 678
rihe@netti.fi

Markku Lemmetti,
Pöksmäentie 12,
23140 HIETAMÄKI
puh. 02-4310 956, 050-5119 720
markku.lemmetti@dnainternet.net

Niilo Kiiski,
Tennaritie 7,
21200 RAISIO
puh. 050-3575767
niilo.kiiski@dnainternet.net

Harri Laine,
Vuolukiventie 10 A 4,
00710 HELSINKI
puh. 09-3871 938, 040-5627 050
harri.laine@cs.helsinki.fi

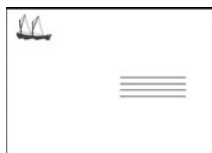
SUKUTUOTTEITA

Sukuseuran C5-kokoiset kirjekuoret, pöytäviiri sekä viirin pohjalta painettu postikortti onnitteluja yms. varten. Korttien mukana on niille sopivat valkoiset kirjekuoret.

Kortteja, kuoria ja viirejä voit ostaa Katariinalta. Myös T-paitoja ja collegeja on jäjellä eri kokoja. Kannattaa kysellä!

Kortit 5 € / 5 kpl

Kuoret 2 € / 10 kpl

Standaari 30 € / kpl

Sukuseuran hallituksen kokoonpano ja yhteystiedot

Esimies

Harri Laine

Vuolukiventie 10 A 4

00710 Helsinki

puh. 09-3871 938, 040-5627 050

harri.laine@cs.helsinki.fi

Matti Ahtiainen

Asutustie 656

23210 Vehmaa

puh. 0400-322 112

matti.ahtiainen@smr.inet.fi

Varaesimies

Raija Herrala-Nurmi

Ylinenkatu 39 as 4

23500 Uusikaupunki

puh. 02-8412 364, 040-7374 678

rihe@netti.fi

Riitta Siltanen

Veräyksenpolku 13

61800 Kauhajoki

puh. 040-589 7789

Sihteeri

Katariina Ahtiainen

Pylsynkatu 10

33500 Tampere

puh. 03-2554 629

katariina.ahtiainen@luukku.com

Markku Laaksonen

Impporintie 7

23950 Pyhäranta

puh. 040-710 4416

m.laaks@dnainternet.net

markku.laaksonen@lakk.fi

Rahastonhoitaja, jäsensihteeri

Matti Ahtiainen

Tammikatu 7

37120 Nokia

puh. 03-341 6917, 0400-907 056

matti.ahtiainen@sandvik.com

Markku Lemmetti,

Pöksmäentie 12,

23140 HIETAMÄKI

puh. 02-4310 956, 050-5119 720

markku.lemmetti@dnainternet.net

Jäsenlehti Metsäpirtin Ahtiaiset

Vastaava päätoimittaja: Raija Herrala-Nurmi

Painopaikka: X-Copy, Turku 2008

Käkisalmen linna kesällä 2007